

Colofon

eigenaar:	College van Bestuur
auteur(s):	afdeling interne en externe communicatie
versiedatum:	2021-07-01
dit document vervangt:	Schoolgids 2020-2021
publicatielocatie:	www.csigliudger.nl/schoolgids
publicatiedatum:	2021-07-04
revisiedatum:	2022-07-15
revisieprotocol:	instemming MZR

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Over CSG Liudger	4
1.1 Identiteit CSG Liudger	5
1.2 Locaties	6
1.3 Centrale diensten	6
1.4 Bestuurlijke organisatie	7
1.5 Samenwerkingsverbanden	7
1.6 Gezonde scholen	7
1.7 Rookvrij schoolplein en rookvrije zones	7
2. Ons onderwijs	8
2.1 Opleidingsaanbod CSG Liudger	9
2.2 Leerwegen	10
2.3 Startmogelijkheden leerjaar 1	12
3. Onze locaties	13
3.1 Locatie Burgum	14
3.1.1 Contactpersonen Burgum	15
3.1.2 Identiteit Burgum	15
3.1.3 Onderwijsvisie Burgum	16
3.1.4 Opleidingsaanbod Burgum	17
3.2 Locatie Splitting Drachten	19
3.2.1 Contactpersonen Splitting	20
3.2.2 Identiteit Splitting	20
3.2.3 Onderwijsvisie Splitting	20
3.2.4 Opleidingsaanbod Splitting	22
3.3 Locatie Raai Drachten	24
3.3.1 Contactpersonen Raai	25
3.3.2 Identiteit Raai	25
3.3.3 Onderwijsvisie Raai	25
3.3.4 Opleidingsaanbod Raai	26
3.4 Locatie De Ring Drachten	29
3.4.1 Contactpersonen De Ring	30
3.4.2 Identiteit De Ring	30
3.4.3 Onderwijsvisie De Ring	30
3.4.4 Opleidingsaanbod De Ring	31
3.5 Locatie Waskemeer	32
3.5.1 Contactpersonen Waskemeer	33
3.5.2 Identiteit Waskemeer	33
3.5.3 Onderwijsvisie Waskemeer	33
3.5.4 Opleidingsaanbod Waskemeer	35
4. Onderwijsactiviteiten en -planning	37
4.5 Extra onderwijsactiviteiten	38
4.6 Onderwijsplanning	39

4.7 Verlof, lesuitval en verzuim	40
4.8 Bevorderingsnormen	40
5. Onderwijsresultaten	41
5.1 Onderwijsinspectie	42
5.2 Slagingspercentages	42
5.3 Onderwijsresultaten Burgum, Splitting, Raai en Waskemeer	43
5.4 Onderwijsresultaten De Ring	44
5.5 Onderwijstijd	45
6. Begeleiding en ondersteuning	46
6.1 Coaching en mentoraat	47
6.2 Decanaat	48
6.3 Ouderbetrokkenheid	48
6.4 Vertrouwenspersoon voor leerlingen	48
6.5 Pestcoördinator	48
7. Passend Onderwijs	49
7.1 Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland	50
7.2 Schoolondersteuningsprofiel	51
7.3 Ondersteuningsteam	51
7.4 Expertisecentrum CSG Liudger	51
7.5 Schoolmaatschappelijk werk	51
7.6 GGD	51
8. Studiemateriaal	52
8.1 Studieboeken	53
8.2 Schoolbenodigdheden	53
8.3 Device	53
9. Ouderbijdrage en schoolkosten	54
9.1 Vrijwillige ouderbijdrage	55
9.2 Overige schoolkosten	55
9.3 Digitale leermiddelen	55
9.4 Betaling schoolkosten	55
9.5 Kwijtscheldingsregeling	56
9.6 Tegemoetkoming schoolkosten	56
9.7 Kindgebonden Budget	56
9.8 Kindpakket en Stichting Leergeld	56
10. Privacy	57
10.1 Privacyverklaring	58
10.2 Functionaris gegevensbescherming	58
10.3 Toestemmingsverklaring AVG	58
11. Beleid, protocollen en reglementen	59
11.1 Leerlingenstatuut	60
11.2 Beleid 18+	60
11.3 Huis- en leefregels	60
11.4 Protocol social media	60
11.5 Klachtenregeling	60
11.6 Verzekeringen en aansprakelijkheid	61
11.7 Beleid en protocollen veiligheid en ongewenst gedrag	61
11.8 Verwijsindex	62

Inleiding

CSG Liudger is een open Christelijke scholengemeenschap. Iedereen is welkom bij ons op school, ook als je een ander geloof hebt of niet gelovig bent.

Passend onderwijs voor elke leerling

We bieden passend onderwijs aan voor elke leerling en gaan niet uit van het gemiddelde. We sluiten aan bij wat elke leerling nodig heeft, iedere leerling is uniek en mag er zijn! We dagen leerlingen uit om het maximale uit zichzelf te halen. Binnen het onderwijs is niet alleen aandacht voor het ontwikkelen van kennis en vaardigheden. We gaan uit van ieders talent en hebben veel aandacht voor persoonlijke ontwikkeling. We stimuleren onze leerlingen om het heft in eigen handen te nemen. In de praktijk betekent dit dat de leerling zelf bepaalt wat hij wil leren en op welke manier. Op deze manier van leren is ook ons onderwijs ingericht.

Moderne leertechnologie

De digitale technologie maakt andere manieren van onderwijs mogelijk. Door de inzet van moderne leertechnologie bij het lesgeven en het organiseren van ons onderwijs, kunnen we onze leerlingen maatwerk bieden. Ook beschikken we over een eigen InnovatieLab. In dit lab kunnen leerlingen en docenten experimenteren met moderne leertechnologie en wordt door alle scholen van CSG Liudger gewerkt aan het ontwikkelen van modern en eigentijds onderwijs.

Schoolgids

In deze schoolgids vinden jullie meer informatie over onze scholengemeenschap. In de schoolgids staat o.a. informatie over de locaties, het opleidingsaanbod per locatie, passend onderwijs, schoolbenodigdheden en –kosten. De gids bevat verwijzingen naar achtergrondinformatie op www.csgliudger.nl/schoolgids.

Wij realiseren ons dat de term ‘ouders’ niet altijd de lading dekt. Kinderen kunnen ook opgroeien in eenoudergezinnen of bij andere verzorgers dan hun eigen ouders. Overal waar wij spreken over ouders, kan dan ook ouder/verzorger(s) worden gelezen. In het geval van gescheiden ouders verloopt de informatieverstrekking in principe via de ouder bij wie de leerling woont en gaan we er vanuit dat gezaghebbende ouders elkaar op de hoogte brengen. Indien ouders dit op een andere manier willen vormgeven, kan er contact worden opgenomen met de locatie.

Hebben jullie na het lezen van de schoolgids nog vragen, dan is persoonlijk contact altijd mogelijk. De contactgegevens van een locatie of de centrale diensten staan op de [website](#). Daarnaast kunnen jullie voor vragen altijd terecht bij de mentor/coach.

Een hele fijne schooltijd toegewenst bij CSG Liudger!

Joop Vogel,

College van Bestuur
CSG Liudger

1. Over CSG Liudger

1.1 Identiteit CSG Liudger

CSG Liudger is een open christelijke scholengemeenschap waar leerlingen in een inspirerende leeromgeving in relatie met zichzelf en de ander mogen groeien in kennis, vaardigheden en als mens het leven leren. Het doel van het onderwijs is het begeleiden en stimuleren van de leerlingen op weg naar hun volwassenheid, zodat zij op persoonlijke wijze gehoor kunnen geven aan Gods opdracht om zijn Koninkrijk van gerechtigheid, vrede en liefde (ten aanzien van mens en natuur) mee te bouwen in navolging van Jezus Christus.

De scholengemeenschap wil een goede plek zijn voor alle medewerkers, waar iedereen op een zinvolle manier kan groeien in zijn of haar beroep, waar de menselijke maat de boventoon voert en waar echtheid, dienstbaarheid en aandacht voor elkaar kernwaarden zijn. De scholengemeenschap draagt zorg voor de omgeving en maatschappij en wil omzien naar de ander, dichtbij en veraf.

Missie CSG Liudger:

CSG Liudger staat voor een liefdevolle, lerende en levendige gemeenschap waarin leerlingen en medewerkers tot hun recht komen, kunnen groeien tot de mens zoals God hen heeft bedoeld en zich verantwoordelijk weten voor de samenleving dichtbij en veraf.

De missie en visie zijn samengevat in het motto: **'accent op aandacht'**.

Daarnaast is de missie vertaald in vier kernwaarden: respect, betrokkenheid, veiligheid en zelfontplooiing. Naar ouders en leerlingen samengevat in drie iconen en de bijbehorende tekst:

CSG Liudger is een lerende en levendige gemeenschap. Wij zijn een school waar je tot je recht komt en je tegelijkertijd veilig voelt. We zijn betrokken bij jou. Er is aandacht voor jou als mens, voor de ontwikkeling die je doormaakt en voor de prestaties die je levert.

Wij gaan respectvol met elkaar om. Je wordt aangesproken op je gedrag, waarbij je als mens gerespecteerd wordt. Respect voor jezelf, de ander en je (leer-)omgeving vormen de leidraad voor ons handelen. Luisteren, vragen en begrijpen komen vóór spreken en antwoorden.

CSG Liudger is een Christelijke Scholengemeenschap. CSG Liudger biedt een inspirerende leeromgeving, waar je in relatie met jezelf en anderen mag groeien in je kennis, vaardigheden en als mens. De Christelijke identiteit komt tot uiting in dagopeningen, vieringen, door aandacht te besteden aan de bijbel en andere wereldgodsdiensten, maar ook in de wijze waarop wordt les gegeven. CSG Liudger heeft een eigen lessenserie over de missie en kernwaarden van de scholengemeenschap ontwikkeld, die als leidraad dient.

Een uitgebreide omschrijving van de missie en kernwaarden staat in het 'Strategisch Perspectief' op www.csqliudger.nl/schoolgids.

1.2 Locaties

Er zijn vijf locaties: één in Burgum, drie in Drachten en één in Waskemeer. Iedere locatie heeft een locatiedirecteur en de locaties Burgum, Splitting en Raai hebben naast een directeur ook teamleiders. De contactgegevens staan verderop in de schoolgids bij elke locatie vermeld.

1.3 Centrale diensten

De centrale diensten ondersteunen de vijf locaties en bestaan uit de afdelingen: personeel & organisatie, financiën, onderwijs & kwaliteitszorg, in- en externe communicatie, facilitaire zaken, personeel- en salarisadministratie en ICT.

Organogram van de scholengemeenschap

1.4 Bestuurlijke organisatie

CSG Liudger valt onder de Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Oost-Friesland. CSG Liudger wordt geleid door een College van Bestuur. Daarnaast kent CSG Liudger een Raad van Toezicht. Dit is het toezichthoudend orgaan van de scholengemeenschap. Zij houdt toezicht op onder andere de kwaliteit van het onderwijs, de goede besteding van de middelen en is de werkgever van het College van Bestuur.

CSG Liudger heeft een medezeggenschapsraad voor de gehele scholengemeenschap. Ouders, leerlingen en medewerkers zijn in deze raad vertegenwoordigd. Zij praten en denken mee over het beleid van de school. Ook hebben zij een controlerende taak. De contactgegevens van de Raad van Toezicht, MZR en klankbordgroepen staan op www.csgliudger.nl/schoolgids.

1.5 Samenwerkingsverbanden

Fricolore

CSG Liudger is aangesloten bij de onderwijscoöperatie Fricolore. Fricolore is een samenwerkingsverband van scholen voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Friesland en de Noordoostpolder. In dit netwerk worden dezelfde uitgangspunten gedeeld en vindt samenwerking plaats bij het leveren van kwaliteit en personele ontwikkeling. Onder de aanduiding Fricolore Akademy heeft Fricolore ook een eigen opleidingsinstituut voor personeel. Meer informatie over Fricolore staat op www.fricolore.nl.

Samenwerkingsverband Zuidoost Friesland

CSG Liudger is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Zuidoost Friesland. Het doel van het samenwerkingsverband is, passend onderwijs met elkaar goed vormgeven. Meer informatie over het Samenwerkingsverband Zuidoost Friesland staat op www.swvzofriesland.nl en verderop in deze schoolgids.

HAVOtop

De leerjaren 4 en 5 worden in Burgum de HAVOtop genoemd. De HAVOtop is een samenwerkingsverband met OSO Singelland. Door deze samenwerking kunnen havoleerlingen in Burgum een diploma halen. Meer informatie over de HAVOtop staat op www.havotopburgum.nl.

Sterk Techniekonderwijs

CSG Liudger werkt samen met scholen en bedrijven uit de regio én met de regionale overheid aan Sterk Techniekonderwijs in de regio vanuit de subsidieregeling 'Sterk Techniekonderwijs 2020-2023'. Doel hiervan is door regionale samenwerking te komen tot regionaal duurzaam, dekkend en kwalitatief hoogstaand techniekonderwijs in het vmbo. Meer informatie staat op www.sterktechniekonderwijs.nl.

1.6 Gezonde scholen

Op alle locaties van CSG Liudger wordt veel aandacht besteed aan de gezondheid en het welzijn van leerlingen en medewerkers. Dit door het organiseren van activiteiten rondom gezondheid en het inrichten van een gezonde kantine. Ook in de lessen wordt aandacht besteed aan thema's rondom bijvoorbeeld bewegen en sport, gezonde voeding, alcohol, roken, drugspreventie, mediawijsheid en hygiëne. Daarnaast is er op de scholen veel aandacht voor een veilige schoolomgeving en voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling van de leerlingen. Bij het inrichten van de gezonde scholen, volgt CSG Liudger de richtlijnen van de gezonde school. Meer informatie staat op www.gezondeschool.nl.

1.7 Rookvrij schoolplein en rookvrije zones

De schoolpleinen van CSG Liudger zijn op alle locaties volledig rookvrij. Daarnaast heeft CSG Liudger met de gemeenten Tytsjerksteradiel, Ooststellingwerf en Smallingerland de afspraak, om gezamenlijk te werken aan een Rookvrije Generatie in de gemeenten.

2. Ons onderwijs

2.1 Opleidingsaanbod CSG Liudger

CSG Liudger biedt alle vormen van voorgezet onderwijs aan: van praktijkonderwijs en vmbo, tot havo en vwo (atheneum en gymnasium).

	Raai		Splitting	Splitting en De Ring	De Ring	Burgum	Waskemeer
1^e leerjaar	havo havo-tto vwo vwo-tto		vmbo bb, kb, mavo en mavo+	pro-vmbo*	praktijkonderwijs 1 ^e fase	vmbo bb, kb, tl havo vwo-meertalig	vmbo kb, tl havo vwo
2^e leerjaar	Regulier Havo Havo-technasium Vwo Vwo-technasium Vwo-gymnasium	Tweetaling onderwijs Tto-havo Tto-havo-technasium Tto vwo Tto vwo-technasium Tto vwo-gymnasium	vmbo bb, kb en mavo	pro-vmbo*		vmbo bb, kb, tl havo vwo-meertalig	vmbo kb, tl havo vwo
3^e leerjaar	Regulier Havo Havo-technasium Vwo Vwo-technasium Vwo-gymnasium	Tweetaling onderwijs Tto-havo Tto-havo-technasium Tto vwo Tto vwo-technasium Tto vwo-gymnasium	vmbo bb, kb en mavo/ nieuwe leerweg	-	praktijkonderwijs 2 ^e fase	vmbo gl, tl havo vwo-meertalig	vmbo tl havo vwo
4^e leerjaar	Regulier Havo Havo-technasium Vwo Vwo-technasium Vwo-gymnasium	-	vmbo bb, kb en mavo/ nieuwe leerweg	-		vmbo gl, tl havo	vmbo tl
5^e leerjaar	Regulier Havo Havo-technasium Vwo Vwo-technasium Vwo-gymnasium	-	-	-	praktijkonderwijs 3 ^e fase	havo	-
6^e leerjaar	Regulier Vwo Vwo-technasium Vwo-gymnasium	-	-	-		-	-

* Pro-vmbo duurt minimaal 2 en maximaal 3 jaar.

Opleidingsaanbod per locatie

2.2 Leerwegen

Praktijkonderwijs

Praktijkonderwijs (PRO) is een vorm van voortgezet onderwijs voor leerlingen van 12-18 jaar die worden voorbereid op een plaats op de arbeidsmarkt en/of doorstromen naar een mbo-opleiding op niveau 1 en 2. Leerlingen leren door te doen. Dit in nauwe samenwerking met scholen en bedrijven. Er zijn drie leerroutes: de veilige route, de uitdagende route en de schakelroute. Veel leerlingen volgen cursussen en verlaten de school met meerdere erkende branche-certificaten.

Praktijkonderwijs-vmbo

CSG Liudger De Ring (praktijkonderwijs) en Splitting (vmbo/mavo) bieden gezamenlijk de gemengde onderbouwklas Praktijkonderwijs-vmbo (Pro-vmbo) aan. Deze route is bedoeld voor leerlingen die zich op de grens van het praktijkonderwijs en vmbo bevinden. Bij deze route krijgen leerlingen de kans om lessen te volgen met vmbo-leerlingen en de mogelijkheid om door te stromen naar het derde leerjaar van het vmbo.

Vmbo basisberoepsgerichte leerweg

De basisberoepsgerichte leerweg (bb) is bedoeld voor praktisch ingestelde jongeren. Aan de hand van praktische vakken ontdekken leerlingen wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn. Deze leerweg duurt vier jaar. Het examen bestaat uit vier algemene vakken en een beroepsgericht vak. Met dit diploma kunnen leerlingen doorstromen naar het mbo, niveau 2.

Vmbo kaderberoepsgerichte leerweg

De kaderberoepsgerichte leerweg (kb) lijkt op de basisberoepsgerichte leerweg. Deze leerweg is bedoeld voor jongeren die theoretische kennis het liefst opdoen door praktisch bezig te zijn. De leerweg duurt vier jaar. Het examen bestaat uit vier algemene vakken en één beroepsgericht vak. Met dit diploma kunnen leerlingen doorstromen naar het mbo, niveau 3 en 4.

Vmbo theoretische leerweg

De theoretische leerweg (tl) bestaat voornamelijk uit theoretische vakken. De leerweg duurt vier jaar. Het examen bestaat uit minimaal 6 vakken. De theoretische leerweg heet bij locatie Splitting mavo. Op CSG Liudger worden leerlingen gestimuleerd om examen te doen in één of meer extra vakken. Dit kan een regulier vak, een profielvak of één van de extra vakken van een locatie zijn. Met dit diploma kunnen leerlingen doorstromen naar het mbo, niveau 3 of 4.

Vmbo gemengde leerweg

De gemengde leerweg (gl) is een mix tussen theorie en praktijk. De gemengde leerweg start in leerjaar 3. Het verschil met de theoretische leerweg is, dat leerlingen naast theorievakken een profielvak kiezen. Het aanbod van de profielen verschilt per locatie. De gemengde leerweg heet op locatie Splitting mavo. Met dit diploma kunnen leerlingen doorstromen naar het mbo, niveau 3 of 4.

Nieuw! Nieuwe leerweg

Op de Splitting volgen alle leerlingen in mavo 3 m.i.v. het schooljaar 2021-2022 de Nieuwe Leerweg. CSG Liudger ontwikkelt de nieuwe leerweg samen met ROC Friese Poort. De nieuwe leerweg vervangt de gemengde leerweg (gl) en theoretische leerweg (tl) van het vmbo. De Nieuwe leerweg omvat één praktijkgericht vak, met innovatief, uitdagend en toekomstgericht onderwijs, voor alle gl- en tl-leerlingen. Leerlingen gaan in groepen werken aan uitdagende en innovatieve opdrachten uit de beroepspraktijk. De opdrachten worden uitgevoerd op beide scholen, maar ook bij bedrijven en instellingen

Mavo+

Mavo+ wordt alleen aangeboden door locatie Splitting in Drachten. Deze leerweg is bedoeld voor leerlingen die op de grens van de mavo en de havo zitten. Op de mavo+ ontdekken ze welk niveau het beste bij hen past en kunnen ze gemakkelijker (tussentijds) doorstromen naar de havo. Tijdens de lessen in mavo+ wordt extra aandacht besteed aan zelfstandigheid. De vakken Nederlands, Engels en wiskunde worden ook gegeven en becijferd op havoniveau.

Havo

De havo duurt vijf jaar en bereidt leerlingen voor op het hoger beroepsonderwijs (hbo). Vanaf leerjaar 3 kiest iedere leerling een profiel. Er zijn vier profielen:

- cultuur en maatschappij (C&M)
- economie en maatschappij (E&M)
- natuur en gezondheid (N&G)
- natuur en techniek (N&T)

Met dit diploma kunnen leerlingen doorstromen naar het hbo.

Vwo (gymnasium en atheneum)

Het vwo duurt zes jaar en leidt op voor een vervolgstudie aan de universiteit. Tot het vwo behoren atheneum en gymnasium.

Op het gymnasium krijgen leerlingen naast alle vakken die op het atheneum worden gegeven de vakken Grieks en Latijn.

Vanaf leerjaar drie kiezen de leerlingen een profiel. Er zijn vier profielen:

- cultuur en maatschappij (C&M)
- economie en maatschappij (E&M)
- natuur en gezondheid (N&G)
- natuur en techniek (N&T)

Met dit diploma kunnen leerlingen doorstromen naar het hbo of de universiteit.

Tweetalig onderwijs (havo en vwo)

Op locatie Raai in Drachten kunnen leerlingen met een havo- of vwo-advies in leerjaar 1 kiezen voor tweetalig onderwijs (tto). Locatie Raai is een gecertificeerd Juniorcollege. Dit betekent dat de opleiding voldoet aan de gestelde Europese richtlijnen. Bij tto krijgen de leerlingen de eerste drie jaar minimaal de helft van de vakken in het Engels. De voertaal in de lessen is Engels en er worden Engelse boeken en lesmethodes gebruikt. Daarnaast leren de leerlingen meer over Europa, de Europese Unie en internationaal burgerschap. In klas 3 wordt het vak Engels afgesloten met een erkend Anglia-examen. Leerlingen die dit examen halen kunnen vanaf klas 4 het programma Engels + volgen. Dit programma leidt op tot het behalen van een Cambridge Proficiency certificaat naast het reguliere vwo-programma. Het Cambridge Proficiency is een mooie aanvulling op het vwo-programma Engels en biedt het hoogst haalbare niveau (C2) als afsluiting van tto in de bovenbouw. Dit programma staat ook open voor reguliere vwo-leerlingen na selectie.

Meertalig onderwijs (vmbo tl, havo en vwo)

In Burgum krijgen vwo-leerlingen meertalig onderwijs aangeboden en in Waskemeer de leerlingen in de onderbouw van de theoretische leerweg, havo en het vwo. Leerlingen volgen lessen in het Nederlands, Engels en Fries. Zo bouwen ze een duidelijke voorsprong bij de talen en specifiek Engels op en zijn ze goed voorbereid op een vervolgopleiding. In Waskemeer wordt het vak Engels afgerond met een Anglia-examen en in Burgum met een Cambridge-examen. Daarnaast ontvangen de leerlingen van locatie Burgum en Waskemeer een Frisia-certificaat voor Fries en een MVO-certificaat.

Technasium (havo en vwo)

Het technasium wordt aangeboden op locatie Raai in Drachten. In leerjaar 2 kunnen alle havo- en vwo-leerlingen kiezen voor het technasium. Om kennis te maken met het technasium krijgen alle eerstejaars leerlingen het vak 'Onderzoek & Ontwerpen' (O&O). Bij dit vak werken de leerlingen net als bij het technasium in groepjes aan vraagstukken van echte opdrachtgevers. Het gaat om opdrachten die een link hebben met techniek, wiskunde, natuurkunde, scheikunde en/of biologie. Een leerling kan ervoor kiezen om examen te doen in het vak O&O.

2.3 Startmogelijkheden CSG Liudger leerjaar 1

In leerjaar 1 kunnen leerlingen kiezen voor onderstaande opleidingen.

Locatie	Pro	Pro/ vmbo	vmbo bb	vmbo kb	vmbo tl/mavo	mavo+ (mavo/ havo)	havo/ vwo	havo	vwo	tto	mvo	Vwo- meertalig	technasium
Burgum			*	*	*			*				*	
Drachten De Ring	*	*											
Drachten Splitting		*	*	*	*	*							
Drachten Raai								*	*	*			*
Waskemeer				*	*		*				*		

3. Onze locaties

CSG Liudger school voor bo, havo en vwo

Samen

school

Dag voor jouw toekomst

CSG Liudger

Handig Vergeet Niet!

Regen: CSG Liudger

CSG Liudger

3.1 Locatie Burgum

3.1.1 Contactpersonen Burgum

Emiek van Campen – locatiedirecteur

Jannechien van der Kooij - teamleider vmbo

Roelof Dijkstra - teamleider leerjaar 1 t/m 3 havo en vwo

Mieke van den Dolder-Nijholt - teamleider leerjaar 4 en 5 havo

Jeannette Lageveen – ondersteuning en begeleiding

e.campen@csgliudger.nl

j.kooij@csgliudger.nl

r.dijkstra@csgliudger.nl

m.dolder@csgliudger.nl

j.lageveen@csgliudger.nl

3.1.2 Identiteit Burgum

De identiteit van CSG Liudger locatie Burgum is samengevat in drie iconen met de bijbehorende tekst:

SAMEN

Samen kun je meer dan alleen! Samen leren, samen leven. Dat vinden we belangrijk op onze school. Jij probeert het beste uit jezelf te halen en doet dat samen met je klasgenoten, de docenten, coach en ook met je ouder(s)/verzorger(s). We hebben oog voor elkaar en vragen regelmatig: Wie ben jij? Wat kun jij? En: Wat wil jij? En dan óók: wat kunnen en willen we samen doen? Samen betekent ook dat we als school samenwerking zoeken met basisscholen, kerken, bedrijven, goede doelen of vervolgopleidingen. Je kunt bij ons activiteiten voor ouderen of basisschoolleerlingen organiseren, een bezoek brengen aan een (technisch) bedrijf of meedoen aan een actie voor een goed doel.

+ SCHOOL

Wij bieden als school graag wat méér: een goede school PLUS een goede sfeer. Wij zijn ervan overtuigd dat leren beter gaat als je op school op je gemak voelt. Daar doen we extra ons best voor. Een goed diploma PLUS een extra vak of VWO PLUS. Wil je naar het vwo? Dan kun je kiezen voor VWO-meertalig. Bij ons op school werken we met leerdoelen per vak en persoonlijke leerdoelen. Jij bepaalt wat je wilt leren en op welk tempo.

OOG VOOR JOUW TOEKOMST

Op locatie Burgum wordt veel aandacht besteed aan de gezondheid en het welzijn van leerlingen en docenten. Dit door lessen over leefstijl aan te bieden, het organiseren van activiteiten en het inrichten van een gezonde kantine. Naast de gezondheid van leerlingen en docenten is er aandacht voor een gezonde en duurzame omgeving.

3.1.3 Onderwijsvisie Burgum

CSG Liudger Burgum staat bekend om de goede sfeer, betrokkenheid en korte lijnen en biedt onderwijs aan met het accent op de groei en ontwikkeling van iedere leerling. Voor eersteklassers duurt de schooldag van 9.00 tot 15.15 uur. De lessen starten bewust om 9 uur, omdat dat beter is voor het tienerbrein. Aan het eind van de dag is er extra tijd beschikbaar voor vragen en huiswerk, als leerlingen dat nodig hebben. Het rooster kan er bijvoorbeeld zo uitzien:

Tijd		Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
08.15 - 09.00 uur						
09.00 - 09.45 uur		Coach	Coach	Toetsblok	Coach	Coach
09.45 - 10.00 uur		Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
10.00 - 11.30 uur	Blok 1 3 x 30 minuten	Instructieblok	Leerdoelblok	Instructieblok	Instructieblok	KCST
11.30 - 12.00 uur		Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
12.00 - 13.30 uur	Blok 2 3 x 30 minuten	KCST	Instructieblok	Vaardigheidsblok	Vaardigheidsblok	Vaardigheidsblok
13.30 - 13.45 uur		Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
13.45 - 15.15 uur	Blok 3 3 x 30 minuten	Leerdoelblok	Vaardigheidsblok	KCST	Leerdoelblok	THS Talent
15.15 - 16.00 uur		Extra tijd	Extra tijd	Extra tijd	Extra tijd	Weekend!

Voorbeeld rooster Burgum

Coachmoment

De dag start altijd met een coachmoment, waarop leerlingen met hun coach bespreken hoe het gaat, wat de leerdoelen zijn en welke extra uitdaging of ondersteuning nodig is. Leerdoelen kunnen vakinhoudelijk en persoonlijk zijn. Leerlingen krijgen de kans om aan hun talenten te werken. Daarnaast kunnen leerlingen extra ondersteuning en begeleiding krijgen als dat wenselijk of nodig is. Tijdens de coachmomenten wordt ook de studievoortgang en de resultaten die daarbij behaald zijn besproken. Naast gesprekken tussen de leerling en de coach zijn er gesprekken met de leerling, de ouders en de coach. Dit worden de COL-gesprekken genoemd.

Instructieblok

Bij het instructieblok worden instructies per vakgebied gegeven. Leerlingen volgen dan vakken als Nederlands, Engels, Fries, wiskunde, biologie, geschiedenis of aardrijkskunde.

Leerdoelblok

Tijdens het leerdoelblok werken leerlingen aan vakinhoudelijke en persoonlijke leerdoelen.

KCST

KCST staat voor Kunst, Cultuur, Sport en techniek. Hieronder vallen vakken als techniek, lichamelijke opvoeding, handvaardigheid, muziek en godsdienst.

Toetsblok

Leerlingen krijgen weinig toetsen voor een cijfer. Belangrijk is, dat een leerling groei laat zien en dat wordt op verschillende manier en momenten gemeten.

Vaardigheidsblok

Hier werken de vakken projectmatig samen, want door samenhang gaat het leren beter! Leerlingen werken bijvoorbeeld aan vaardigheden op het gebied van taal & cultuur, natuur, moderne en vreemde talen. Ook volgen de leerlingen in dit blok het vak Modern Skills.

3.1.4 Opleidingsaanbod Burgum

Locatie Burgum biedt in leerjaar 1 zes opleidingsrichtingen aan:

- vmbo basisberoepsgerichte leerweg (t/m leerjaar 2)
- vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (t/m leerjaar 2)
- gemengde leerweg
- theoretische leerweg
- havo
- vwo meertalig (t/m leerjaar 3)

Opleidingsaanbod Burgum

Theoretische / gemengde leerweg / Modern Jobs

In leerjaar 3 volgen alle leerlingen het vak 'Modern Jobs'. Ze kunnen daarbij kiezen uit de profielen:

- Dienstverlening & Producten (D&P)
- Zorg & Welzijn (Z&W)

Bij het vak Modern Jobs werken leerlingen samen aan uitdagende opdrachten/projecten en zetten ze hun modern skills volop in. Daarnaast oriënteren ze zich op verschillende beroepen door bijvoorbeeld bedrijfsbezoeken of excursies. Het vak Modern Jobs kan in leerjaar 4 als examenvak gekozen worden.

HAVOtop

De leerjaren 4 en 5 van de havo worden in Burgum gegeven op de HAVOtop. De HAVOtop is een samenwerkingsverband met OSG Singelland. Leerlingen blijven ingeschreven bij CSG Liudger en krijgen les op de HAVOtop. Meer informatie over de HAVOtop staat op www.havotop.nl.

Meertalig vwo

In Burgum krijgen leerlingen met een vwo-advies meertalig onderwijs aangeboden. Leerlingen volgen lessen in het Nederlands, Engels en Fries. Zo bouwen ze een duidelijke voorsprong bij de talen en specifiek Engels op en zijn ze goed voorbereid op een Engelstalige vervolgopleiding aan het hbo of de universiteit. De onderbouw wordt afgerond met een Cambridge-certificaat voor Engels en een Frisia-certificaat voor Fries. Daarnaast ontvangen alle leerlingen een mvo-certificaat. Met vijf vakken in het Engels en één in het Fries, is de helft van de vakken meertalig.

Splitting | CSG Liudger
vmbo/mavo

Leenweg 2

3.2 Locatie Splitting Drachten

3.2.1 Contactpersonen Splitting

Wytze Algra – locatiedirecteur

Sandra de Jong – teamleider leerjaar 1 en 2 mavo en mavo+

Ruud Filius – teamleider leerjaar 1 en 2 basis en kader

Elleke van der Velde – teamleider leerjaar 3 en 4 basis en kader

Albert Sikkens – teamleider leerjaar 3 en 4 mavo

Fieke Veenstra – begeleiding en ondersteuning

w.algra@csgliudger.nl

s.jong@csgliudger.nl

r.filius@csgliudger.nl

e.velde@csgliudger.nl

a.sikkens@csgliudger.nl

f.veenstra@csgliudger.nl

3.2.2 Identiteit Splitting

De identiteit van locatie Splitting is naar ouders en leerlingen samengevat in drie iconen met de bijbehorende tekst:

ACTUEEL ONDERWIJS

Om jou het onderwijs te bieden waarmee je op de toekomst voorbereid bent, zijn we als school voortdurend bezig met het verbeteren en vernieuwen van ons onderwijs. We ontwikkelen digitaal lesmateriaal waardoor we de lessen nog leuker en leerzamer maken. Bovendien hebben we meer inzicht in je ontwikkeling. Het gebruik van de laptop en digitaal lesmateriaal vraagt ook van jou een andere denk- en werkwijze. Om je hierbij te helpen krijg je les in het ontwikkelen van je ICT vaardigheden, het digitaal verzamelen en analyseren van informatie en de invloed van online media op jou als persoon.

SAMEN

Samen met jou en je ouder(s) zorgen we dat jij op een fijne manier en met mooie herinneringen een diploma haalt wat bij je past. Wij willen graag het beste uit jou naar boven halen. Daarom geven wij je de aandacht die je nodig hebt. Je thuis voelen bij ons op school is de basis om het beste uit jezelf te halen. De coach is voor jou een belangrijk persoon op school. Aan het begin van ieder schooljaar houden we een startgesprek. De coach voert ook samen met jou en je ouder(s) gesprekken. Tijdens deze gesprekken bespreken jullie wat je leuk vindt, waar je goed in bent en wat je nog wat moeilijk vindt.

AANDACHT VOOR TALENT

We vinden het van belang dat je doet wat je leuk vindt en waar je goed in bent en de tijd krijgt om uit te proberen wat bij je past. Om dit te ontdekken bieden we in de eerste twee jaar accentvakken aan en in de laatste twee jaar profielvakken. Daarnaast kan het zijn dat je behoefte hebt aan extra uitdaging of ondersteuning. In alle leerjaren bieden we hiervoor mogelijkheden.

3.2.3 Onderwijsvisie Splitting

CSG Liudger Splitting heeft een brede doelgroep leerlingen met een grote diversiteit aan leer- en begeleidingsvragen. Dit vraagt om goede en intensieve begeleiding. De locatie maakt zich hard voor maatwerk en biedt kansen voor de individuele leerling. Leerlingen moeten zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen en zo voorbereid zijn op het vervolgonderwijs en de plek die zij innemen in de maatschappij. In het onderwijs is dan ook veel aandacht voor kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. School is meer dan een plek waar de leerlingen les krijgen. Leerlingen leren wat ze willen en kunnen en wie ze willen zijn.

Veiligheid, respect, ontplooiing en betrokkenheid als kernwaarden van CSG Liudger komen in het onderwijs van locatie Splitting terug. Vanuit deze kernwaarden wordt onderling gecommuniceerd, met leerlingen en ouders, tussen leerlingen en tussen medewerkers. Hier spreekt men elkaar op aan. Een voorwaarde voor goed onderwijs is namelijk een veilige en prettige leeromgeving.

Coachen

De coaches van locatie Splitting hebben intensief contact met de leerlingen in de groep en als individu. Belangrijke gespreksonderwerpen daarbij zijn: houding, kwaliteiten, vaardigheden en ontwikkelpunten. De coaches stimuleren een brede vorming van de leerlingen, denk bijvoorbeeld aan mediawijsheid, kritisch denken, samenwerken. Ook is er regelmatig contact met de ouders. Er wordt standaard een start- en voortgangsgesprek ingepland met de leerling, ouders en coach. Tijdens deze gesprekken wordt gekeken hoe het met de leerling gaat en wat een leerling nodig heeft. Indien wenselijk of noodzakelijk wordt het aantal gesprekken uitgebreid.

Leerdoel denken vanuit doorgaande leerlijnen

De leerlingen van locatie Splitting zijn zelf verantwoordelijk voor hun leerproces. De locatie creëert dit door leerlingen zelf keuzes te laten maken. Daarnaast krijgen de leerlingen inzicht in de stand van zaken van hun leerresultaten en het vervolg. Op de locatie wordt gewerkt met ononderbroken leerlijnen in de opleiding voor ieder vak. Dit is terug te zien in het samen ontwikkelen en op elkaar afstemmen van het programma van toetsing en doorstroming (PTD) en het programma van toetsing en afsluiting (PTA). Maar ook in de samenhang tussen vakken en leergebieden. Vakken worden vanuit een groter inhoudelijk geheel aangeboden in bijvoorbeeld gezamenlijke projecten of een gezamenlijk PTA.

Formatief leren

Leerlingen worden gestimuleerd om van en met elkaar te leren. Dit door elkaar één op één of in groepsverband te coachen. In de lessen is aandacht voor een onderzoekende benadering van leren vanuit actieve betekenisvolle vragen.

Flexibel leren

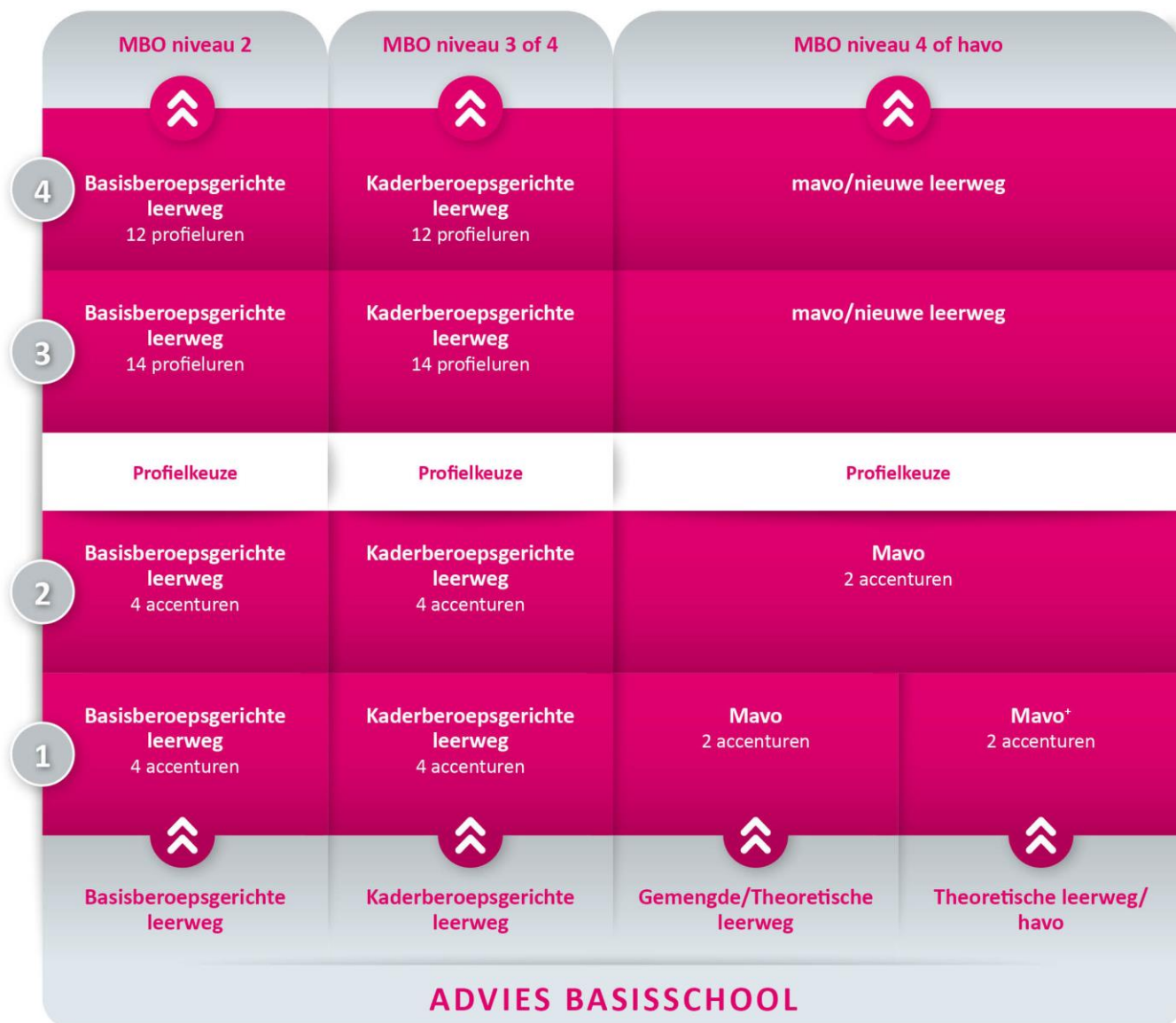
Leerlingen kunnen hun kennis, houding en vaardigheden (modulair) verbreden, verdiepen of versnellen. Dit kan binnen de locatie, maar ook op andere locaties van CSG Liudger of binnen het beroepsonderwijs. Locatie Splitting is fysiek centraal gelegen tussen diverse vormen van onderwijs zoals praktijkonderwijs, havo en mbo.

3.2.4 Opleidingsaanbod Splitting

Locatie Splitting biedt drie opleidingsrichtingen aan, waar de leerlingen examen in kunnen doen:

- vmbo basisberoepsgerichte leerweg (bb)
- vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (kb)
- mavo (gemengde en theoretische leerweg)/ nieuwe leerweg

Daarnaast kunnen leerlingen in leerjaar 1 kiezen voor Mavo+. De Mavo+ is bedoeld voor leerlingen waarbij twijfel is tussen mavo en havo.

Opleidingsaanbod locatie Splitting

NIEUW! Technologie en Toepassing

Technologie en Toepassing (T&T) is een vak voor mavo. Het heeft raakvlakken met het vak onderzoeken en ontwerpen (Technasium havo/vwo). Het vak wordt gegeven in klas 1 en klas 2. Bij dit vak werk je aan echte opdrachten van bedrijven. Je verzint technologische oplossingen voor hun probleem. Misschien bedenk je een QR-route door een stad, ga je een duurzaam zwembad ontwerpen of een model voor een zelfsturende auto. Of je bedenkt hulpmiddelen waarmee ouderen langer thuis kunnen wonen. T&T kan over alles gaan, want technologie is overal. Opdrachten komen uit de wereld van gezondheid, handel, transport, energie, voeding, wetenschap en design.

Accentprogramma (leerjaar 1 en 2)

Om leerlingen te laten ontdekken wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn, biedt locatie Splitting in de leerjaren 1 en 2 een accentprogramma aan. Op een praktische manier maken leerlingen kennis met een richting die ze interessant vinden en waar ze later misschien iets mee zouden willen doen. Afhankelijk van de gekozen opleiding krijgt een leerling 2 of 4 uren per week accentlessen. Er zijn zes accenten:

1. Sport
2. Creatief
3. Welzijn
4. Ondernemen
5. Groen
6. Techniek

Vmbo-profielen

Na het tweede jaar kiest iedere leerling een profiel. Leerlingen van de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg krijgen 12-14 uren per week les in het gekozen profiel. Dit betekent dat ze niet in 6, maar 7 of 8 vakken examen doen. Leerlingen van de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg kunnen kiezen uit zeven profielen:

1. Zorg & Welzijn
2. Bouwen, wonen en interieur
3. Produceren, installeren en energie
4. Mobiliteit & Transport
5. Dienstverlening & Producten
6. Economie & Ondernemen
7. Groen

Vanaf schooljaar 2021-2022 kiezen leerlingen in klas 3 mavo één praktische vak. Bij locatie Splitting kunnen de mavoleerlingen uit vier praktische vakken kiezen:

1. Zorg & Welzijn
2. Economie & Ondernemen
3. Dienstverlening & Producten
4. Informatietechnologie

Meer weten over de profielen? Bekijk het voorlichtingsfilmpje op www.csgliudger.nl.

Kernvakken op een hoger niveau

Naast de mavo+ klas kunnen leerlingen van de mavo vanaf leerjaar 3 één van de kernvakken op een hoger niveau volgen. De kernvakken zijn: Nederlands, Engels en wiskunde. Door dit te doen blijft een eventuele overstap naar de havo alsnog mogelijk. Daarnaast kunnen leerlingen in alle leerjaren voor alle vakken verdiepende stof krijgen.

Flexuren en weektaken

Om leerlingen meer regie te laten voeren op hun eigen leerproces waarbij ze eigen keuzes kunnen maken, worden in mavo 3 en 4 flexuren aangeboden. Leerlingen maken keuzes m.b.t. de vakken waar ze extra tijd aan willen of soms ook moeten besteden. In de onderbouw krijgen leerlingen de kans keuzes te maken op basis van een weektaak.

3.3 Locatie Raai Drachten

3.3.1 Contactpersonen Raai

Gert Schooten, locatiedirecteur

g.schoten@csgliudger.nl

Jaap Willem van der Linden, teamleider leerjaar 1

j.linden@csgliudger.nl

Geert Jan Renkema, teamleider leerjaar 2 en 3 havo en vwo

g.renkema@csgliudger.nl

Wieke Wiersma, teamleider leerjaar 4 en 5 havo

w.wiersma@csgliudger.nl

Grietje Soet, teamleider leerjaar 4, 5 en 6 vwo

g.soet@csgliudger.nl

3.3.2 Identiteit Raai

De identiteit van locatie Raai is samengevat in drie iconen met de bijbehorende tekst:

GENOEG TE KIEZEN

Bij locatie Raai valt genoeg te kiezen! Gedurende het schooljaar worden activiteiten aangeboden, waarbij jouw keuze voorop staat. Hierdoor ontdek je wat je leuk vindt en wat bij je ontwikkeling past. Heb je extra uitdaging nodig, dan kun je bijvoorbeeld kiezen voor tweetalig onderwijs, het gymnasium of het technasium. Door op deze manier te werken krijgen, word je eigenaar van je eigen leerproces.

SAMEN

Locatie Raai werkt samen met jou en je ouders aan een fijne schooltijd. Een tijd waarbij naast het halen van goede cijfers en het opdoen van kennis, aandacht is voor de persoonlijke, sociale en culturele vorming. Jaarlijks staat er een startgesprek gepland met de jou, je ouder(s) en mentor en in de onderbouw ook een eindgesprek. Indien wenselijk kan er een extra gesprek worden ingepland.

OPEN BLIK

Betekenisvol onderwijs staat op locatie Raai centraal. Iedereen moet zich welkom, veilig en gewaardeerd voelen. Je verlaat de school met een diploma, maar ook met vaardigheden waarmee je je kunt redden in de samenleving. Leren doe je dan ook niet alleen binnen de school, maar ook tijdens projecten en excursies in het binnen- en buitenland.

3.3.3 Onderwijsvisie Raai

Het onderwijs op locatie Raai staat voor samenwerken aan uitdagend, ondernemend en betekenisvol onderwijs: "Wij bieden leerlingen met verschillende talenten en achtergronden goed onderwijs aan. Niet alleen wat betreft de vakken, ook als het gaat om vorming in brede zin: als toekomstige burger, student of werknemer. Dit doen we samen met ouder(s)/verzorger(s) in een omgeving waarin leerlingen zich veilig, welkom en gewaardeerd voelen".

Uitdagend onderwijs

Om samen te kunnen werken aan uitdagend, ondernemend en betekenisvol onderwijs legt de locatie de lat hoog voor iedereen: leerlingen en medewerkers. Elke leerling wordt uitgedaagd tot voor hem maximale prestaties. Het leerproces staat centraal. Het onderwijs is gebaseerd op contact, respect en wederzijdse verantwoordelijkheid in een goede en veilige leeromgeving, zodat leerlingen en docenten maximaal van elkaar kunnen en willen leren.

Betekenisvol leren

Leren dat écht betekenis heeft, reikt verder dan cijfers en inspectierapporten. Betekenisvol leren sluit aan bij de individuele behoeften en ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen. Bij locatie Raai word je voorbereid op je toekomstige plaats in de samenleving: intellectueel, sociaal en emotioneel. Naast kwalificatie en de vele keuzes die mogelijk zijn (regulier havo en vwo, tweetalig onderwijs, technasium en het volgen van extra vakken) draait het onderwijs om socialisatie en persoonsvorming.

Leerlingen kunnen deelnemen aan vele activiteiten. Te denken valt aan de schoolclub, schoolband of leerlingenraad. Betekenisvol leren heeft ook betrekking op de verbinding tussen onderwijs en de samenleving: de wereld in de school en de wereld buiten de school. Deze verbinding wordt gerealiseerd door bijvoorbeeld excursies, maar ook door actuele thema's in ons onderwijs te integreren. Zo krijgt leren veel meer betekenis.

Ondernemend

Bij locatie Raai worden leerlingen uitgedaagd om ondernemend en actief in het leven te staan. Initiatief, nieuwsgierigheid, creativiteit en uniciteit zijn daarbij de kernwoorden. Leerlingen zijn eigenaar van hun eigen leertraject. Leerlingen bepalen samen met hun docenten en mentor hun leerroute en leerdoelen en de wijze waarop ze de doelen willen bereiken.

3.3.4 Opleidingsaanbod Raai

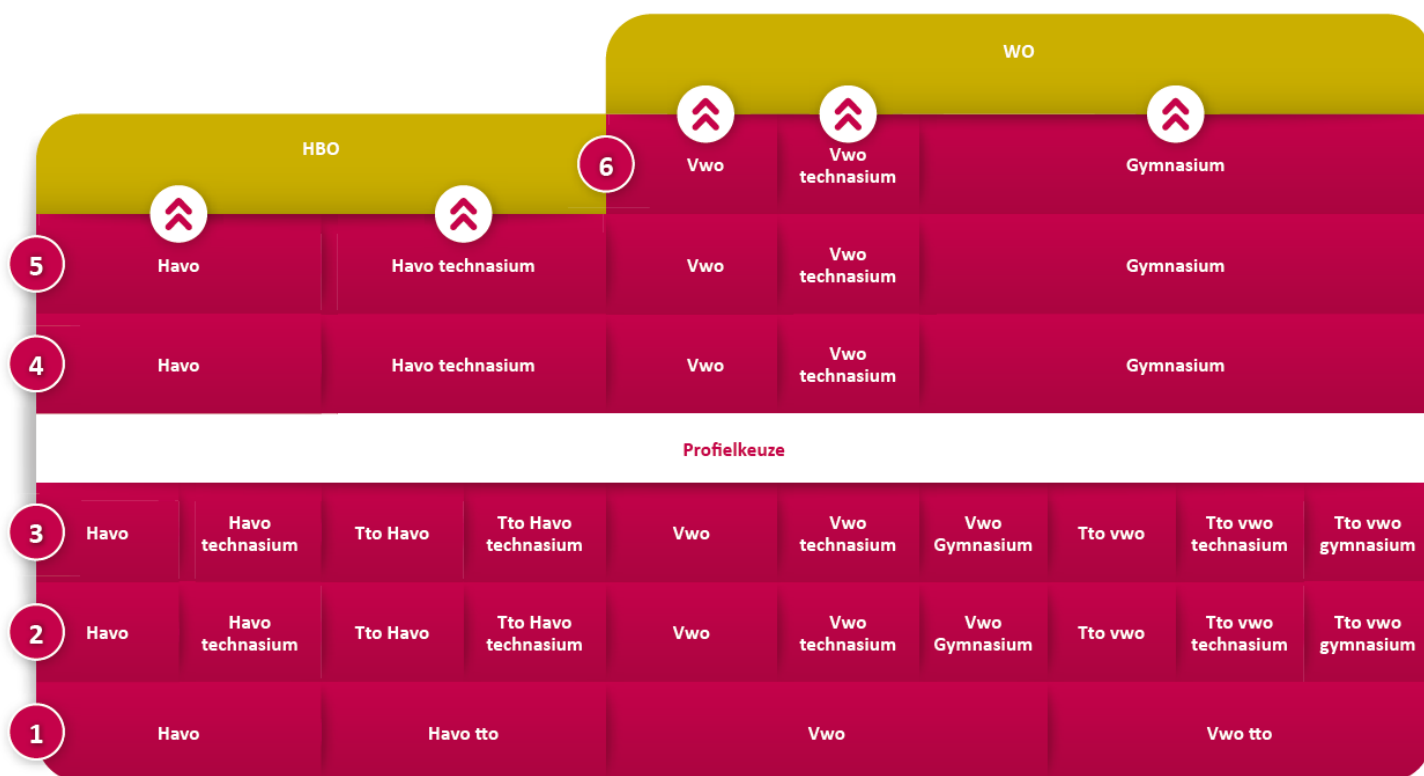
Locatie Raai – havo en vwo

Locatie Raai biedt in leerjaar 1 vier opleidingsrichtingen aan:

- havo
- vwo
- tto-havo (tweetalig onderwijs)
- tto-vwo (tweetalig onderwijs)

Vanaf leerjaar 2 biedt locatie Raai de volgende richtingen aan:

- havo
- havo technasium
- havo tweetalig onderwijs (tto)
- vwo
- vwo technasium
- vwo tweetalig onderwijs (tto)
- gymnasium

Opleidingsaanbod Raai

Tweetalig onderwijs (havo en vwo)

Vanaf het eerste leerjaar kunnen havo- en vwo-leerlingen tto volgen. Bij tto wordt de eerste drie jaar minimaal de helft van de lessen in het Engels gegeven en gewerkt met Engelse lesmethodes. Leerlingen leren de taal terwijl ze bezig zijn met bijvoorbeeld wiskunde, geschiedenis of aardrijkskunde. Na leerjaar 1 kunnen ze kiezen uit de reguliere havo- of vwo-opleiding, tto-technasium of tto-gymnasium. Leerlingen die kiezen voor tto, kunnen zich gemakkelijk bewegen in een interculturele en/of internationale context, zowel dicht bij huis als verder weg. Ze spreken uitstekend Engels en kunnen daarin vrijwel net zo goed communiceren als in hun moedertaal. De leerlingen zijn betrokken bij de wereld en nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen handelen. Ze zijn zich bewust van andere opvattingen en culturen en staan ervoor open. Ze gaan actief op zoek naar verschillende perspectieven op maatschappelijke vraagstukken, kunnen erop reflecteren en ervan leren. Leerlingen die in de onderbouw tto hebben gevolgd, mogen in de bovenbouw een apart programma voor het vak Engels volgen dat opleidt voor het International Baccalaureate (IB). Ze kunnen kiezen uit twee verschillende examens om te laten zien dat ze de Engelse taal op hoog niveau beheersen (IB Language A2).

Meer weten over tweetalig onderwijs? Bekijk het voorlichtingsfilmpje op de [website](#).

Onderzoeken & Ontwerpen en technasium (havo en vwo)

Technasium is een uitdagende en ondernemende vorm van onderwijs op havo-/vwo-niveau. In de eerste klas krijgen alle leerlingen van locatie Raai ter kennismaking het vak Onderzoek & Ontwerpen (O&O). In leerjaar 2 kunnen alle leerlingen kiezen voor het technasium. Het vak bestaat voor een belangrijk deel uit realistische projectopdrachten van echte opdrachtgevers van bèta en technische beroepen op hbo- of wo-niveau. De projectopdrachten komen uit het bedrijfsleven, van de overheid of van instellingen. Daarnaast is er ruimte voor individuele verdieping en specialisatie. Binnen het technasium ontwikkelen leerlingen competenties en vaardigheden zoals; creativiteit, ondernemendheid, samenwerken, inventiviteit, communicatie, plannen, projectmatig werken en proces- en kennisgericht werken. Leerlingen die het profiel Natuur en Gezondheid of Natuur en Techniek hebben gekozen, kunnen examen doen in dit vak.

Meer weten over technasium? Bekijk het voorlichtingsfilmpje op de [website](#).

Gymnasium

In leerjaar 1 krijgen alle vwo-leerlingen een oriëntatieprogramma op de klassieke talen en culturen, zodat ze een goede keuze kunnen maken tussen atheneum of gymnasium. Ook havoleerlingen kunnen deelnemen aan dit oriëntatieprogramma vanuit interesse of vanwege de ambitie om na leerjaar door te stromen naar het vwo. Leerlingen die vanaf leerjaar 2 kiezen voor het gymnasium, krijgen naast de gewone schoolvakken les in Grieks en Latijn, gaan zich verdiepen in de Griekse en Romeinse cultuur met het vak Klassieke Culturele Vorming en op excursie naar Xanten (Duitsland) en Rome (Italië).

Meer weten over gymnasium? Bekijk het voorlichtingsfilmpje op de [website](#).

NIEUW! Spaans

Leerlingen die komend schooljaar starten op de havo bij CSG Liudger locatie Raai (havo/vwo), mogen kiezen tussen het vak Frans en Spaans. Met de uitbreiding van het aanbod vreemde talen, wil locatie Raai zoveel mogelijk kinderen stimuleren en enthousiasmeren om bezig te blijven met taal. Ook in de hogere leerjaren van het voortgezet onderwijs. De leerlingen kunnen in ieder geval tot en met het derde leerjaar (de hele onderbouw) het vak Spaans volgen. Bij voldoende belangstelling wordt het vak ook in de bovenbouw aangeboden.

Talentonderwijs

Ook in het reguliere onderwijsprogramma van de havo en het vwo worden leerlingen uitgedaagd. Talentonderwijs op locatie Raai is onderwijs vanuit de mogelijkheden en behoeften van de individuele leerling. Leerlingen krijgen de ruimte om zich verder te ontwikkelen en te ontdekken waar ze goed in zijn.

Leerlingen in de onderbouw die extra uitdaging nodig hebben, kunnen in plaats van reguliere lessen werken aan zelf gekozen projectonderwerpen. Voorbeelden daarvan zijn: programmeren, onderzoek doen naar het rendement van zonnepanelen, een musical schrijven en/of regisseren, een tijdschrift maken. Leerlingen in de bovenbouw kunnen naast hun reguliere vakkenpakket extra vakken volgen. De meeste leerlingen die extra vakken volgen zijn vwo-leerlingen. In plaats van 8 examenvakken, volgen ze 9 of 10 examenvakken. Ook kunnen leerlingen voor bepaalde vakken versneld examen doen. Leerlingen ontwikkelen hun talenten ook door het organiseren van en deelnemen aan niet lesgebonden activiteiten, zoals de vieringen, leerlingenraad, schoolclubs en Liudger live.

Extra vakken

Leerlingen in de bovenbouw kunnen naast hun reguliere vakkenpakket extra vakken volgen. De leerlingen maken zelf een plan voor het volgen van de lessen voor deze vakken.

3.4 Locatie De Ring Drachten

3.4.1 Contactpersonen De Ring

Hillebrand Visser, locatiedirecteur

Afian Stornebrink, onderwijs- en leerlingcoördinator

Paulien Kuipers, ondersteuningscoördinator

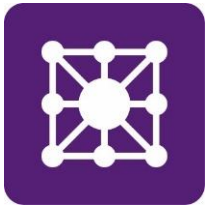
h.visser@csgliudger.nl

a.stornebrink@csgliudger.nl

p.kuipers@csgliudger.nl

3.4.2 Identiteit De Ring

De identiteit van de locatie De Ring is naar ouders en leerlingen samengevat in drie iconen met de bijbehorende tekst:

SAMENWERKEN

Voor iedereen een plekje. Hoe doen we dat? Door samen te kijken naar wat je kunt en wat je leuk vindt. Wij gaan voor een baan of vervolgonderwijs voor iedere leerling. Dat kunnen we alleen realiseren dankzij de goede samenwerking met scholen en bedrijven.

OOG OP DE TOEKOMST

We vinden het belangrijk dat je goed voorbereid je toekomst tegemoet gaat. Zit je bij ons op school dan bieden we je de mogelijkheid om branche-erkende certificaten te behalen door het volgen van cursussen. Je rondt iedere cursus af met een praktijkexamen. Als je slaagt, ontvang je van ons een landelijk erkend certificaat.

COACH

Je staat er niet alleen voor. Iedere leerling heeft een coach. Deze coach begeleidt je in je ontwikkeling en schoolloopbaan. Iedere week zijn er coachmomenten. Daarnaast worden jouw leerresultaten twee keer per jaar besproken in een leerlingbespreking. Aan deze bespreking doen alle bij jou betrokken docenten mee. Vervolgens worden jij en je ouder(s)/verzorger(s) uitgenodigd om je voortgang en ontwikkelingsplan te bespreken.

3.4.3 Onderwijsvisie De Ring

Locatie De Ring is een school voor praktijkonderwijs waar iedereen elkaar kent, waar relatie en persoonlijke aandacht belangrijk zijn. Op de locatie wordt respectvol met elkaar omgegaan en is veel aandacht en waardering voor elkaar. Respect voor jezelf, de ander en je (leer-)omgeving vormen de leidraad voor het handelen. De sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling staat centraal. Dit wordt gedaan door intensieve begeleiding van een coach en het aanbieden van lessen op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Een leerling die goed in zijn vel zit, is in staat zich goed te ontwikkelen, zowel op school als later in het werk. Samenwerken met ouders is daarom voor de locatie erg belangrijk.

Locatie De Ring richt zich voortdurend op nieuwe ontwikkelingen, die de leerlingen meer kansen geven om succesvol te zijn in hun schoolcarrière en op de arbeidsmarkt. Zo is de locatie samen met locatie Splitting de gemengde onderbouwklas praktijkonderwijs-vmbo gestart. Deze klas is speciaal bedoeld voor leerlingen die zich op de grens van het praktijkonderwijs en het vmbo bevinden. Ook heeft locatie De Ring samen met de scholen voor PrO-Fryslân afspraken gemaakt over het schooldiploma praktijkonderwijs. Deze afspraken hebben geleid tot een gezamenlijk PrO-diploma. Naast de samenwerking met scholen, bedrijven en organisaties vindt locatie De Ring de samenwerking met ouders van groot belang. Er zijn verschillende contactmomenten in het schooljaar waar ouders voor uitgenodigd worden.

3.4.4 Opleidingsaanbod De Ring

Locatie De Ring biedt twee opleidingen aan:

- Praktijkonderwijs
- Gemengde onderbouwklas praktijkonderwijs – vmbo (PRO-vmbo)

Praktijkonderwijs

Bij het praktijkonderwijs worden leerlingen door middel van avo-lessen, praktijklessen en stages begeleid naar een plek op de regionale arbeidsmarkt. Als het kan verlaat de leerling met één of meer erkende certificaten de school. Leerlingen kunnen op locatie De Ring ook een entree-traject volgen in samenwerking met het mbo.

Het praktijkonderwijs bestaat uit drie leerroutes:

- De schakelroute: voor leerlingen die eventueel door kunnen stromen naar het mbo.
- De uitdagende route: voor leerlingen die praktisch sterk zijn en via werkend leren een praktijkverklaring behalen.
- De veilige route: voor leerlingen die extra hulp krijgen bij het vinden van een beschermde vorm van arbeid.

Iedere leerroute duurt zes jaar en bestaat uit drie fases van twee jaar.

FASE	LEERJAAR	ACCENT OP:	DOOR:
1	1 en 2	Werkhouding en zelfstandigheid	Theorie- en praktijkvakken
2	3 en 4	Werkhouding, zelfstandigheid en kiezend leren	Theorie- en praktijkvakken, interne stage, arbeidsoriënterende stage, externe stage
3	5 en 6	Arbeidsvaardigheden en vraaggestuurd leren	Naar de arbeidsmarkt/vervolgopleiding: theorie, praktijk en stage gerelateerd aan de uitstroom

Leerroutes locatie De Ring

Gemengde onderbouwklas PRO-vmbo

Daarnaast biedt locatie De Ring in samenwerking met locatie Splitting de gemengde onderbouwklas Praktijkonderwijs-vmbo (PRO-vmbo) aan. Deze klas is speciaal bedoeld voor leerlingen die zich op de grens van het praktijkonderwijs en het vmbo bevinden. De leerlingen worden in de onderbouwklas voorbereid op de bovenbouw van de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo (vmbo-bb).

Diploma praktijkonderwijs

Leerlingen ontvangen mits ze voldoen aan de schooleisen een diploma Praktijkonderwijs.

Certificaten

In de derde fase van het praktijkonderwijs worden leerlingen uitgedaagd om cursussen te volgen en hiervoor branche-erkende certificaten te halen. Te denken valt aan een heftruckcertificaat, certificaat werken in een winkel, jeugd EHBO-A of Kas en werken in een (zorg)instelling. De cursussen bestaan uit theorielessen en praktijklessen. Na het behalen van het examen ontvangen de leerlingen een certificaat. Dit certificaat vergroot de kansen op de arbeidsmarkt.

Praktijkleren met praktijkverklaringen

Bij locatie de Ring, leren de leerlingen in de praktijk. Een deel van de opleiding volgt de leerling dan ook in de praktijk, bij een erkend leerbedrijf. De (arbeids)vaardigheden vormen het uitgangspunt bij het leren. De opleiding wordt afgesloten met een door de branche erkende praktijkverklaring. Op deze verklaring staat welke werkprocessen de leerling voldoende beheerst. De leerling kan met zijn verklaring aan anderen laten zien wat zijn mogelijkheden zijn.

3.5 Locatie Waskemeer

3.5.1 Contactpersonen Waskemeer

Johan Schuurman, locatiedirecteur

j.schuurman@csgliudger.nl

Eeltje Poeze, leerlingcoördinator

e.poeze@csgliudger.nl

Naomi Spoelstra, ondersteuningscoördinator

n.spoelstra@csgliudger.nl

3.5.2 Identiteit Waskemeer

De identiteit van CSG Liudger Waskemeer is naar ouders en leerlingen samengevat in drie iconen met de bijbehorende tekst:

AANDACHT VOOR JOU

Elke leerling heeft talent: iets waar hij/zij goed in is en wat hij/zij leuk vindt. Op locatie Waskemeer krijgen leerlingen de tijd om aan hun talent te werken. Iedere dag staan er twee uren keuzewerktijd op het rooster. Tijdens deze uren bepaalt de leerling in overleg met de coach wat hij/zij doet. Dit kan o.a. het volgen van een extra (examen)vak zijn, werken aan projecten in het technieklokaal of extra hulp van docenten bij een vak.

SAMEN

Locatie Waskemeer staat bekend om haar persoonlijke benadering. Door de kleine locatie is er een gezellige 'ons kent ons' sfeer. Leerlingen voelen zich thuis en veilig op school. En dat is de basis voor een goede ontwikkeling! De betrokkenheid van ouders is dan ook groot. De locatie organiseert regelmatig activiteiten voor ouders (en leerlingen) om ontwikkelingen op de locatie en de voortgang van hun zoon/dochter te bespreken.

AANDACHT VOOR TAAL

Op locatie Waskemeer is veel aandacht voor talen. Van de Nederlandse taal tot moderne vreemde talen, zoals Engels, Duits en Frans. Dit wordt o.a. gestimuleerd in het taaldorp van de locatie en door het organiseren van een taaldag. Daarnaast krijgen leerlingen in de onderbouw van de theoretische leerweg, havo en het vwo Meertalig Voortgezet Onderwijs aangeboden.

3.5.3 Onderwijsvisie Waskemeer

Visie op onderwijs

CSG Liudger Waskemeer is een kleinschalige school waar leerlingen zich gezien en gekend voelen en een veilige situatie gecreëerd wordt. Er wordt maximaal ingezet op de begeleiding van de leerlingen. De coaches kennen elke leerling persoonlijk, zijn specifieke situatie en zijn ambities. Hierdoor kan de locatie in het onderwijs dát extra geven wat een leerling of meerdere leerlingen nodig heeft/hebben. Er is daarbij aandacht voor zowel de cognitieve als de sociaal-emotionele kant. De locatie stimuleert eigenaarschap bij de leerlingen, zodat de leerlingen zelf sturing kunnen geven aan hun leerproces. Hiermee wordt de motivatie verhoogd en halen leerlingen meer uit zichzelf. Bij locatie Waskemeer mogen de leerlingen een deel van hun lesrooster zelf invullen, zo wordt aangesloten op de leerwens (extra's), leerbehoefte (basis) en leernoodzaak.

Lesrooster

Lesuur	Tijd	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
1	08.10 - 09.00	O-uur	O-uur			O-uur
2	09.00 - 09.50					
3	09.50 - 10.40					
Pauze	10.40 - 11.00	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
4	11.00 - 11.50	KWT	KWT	KWT	KWT	KWT
5	11.50 - 12.40					
Pauze	12.40 - 13.10	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
6	13.10 - 14.00	KWT	KWT	KWT	Coach	KWT
7	14.00 - 14.50					
8	14.50 - 15.40	Coach	Coach	Coach		Coach
9	15.40 - 16.10	Coach	Coach	Coach		

Voorbeeld rooster Waskemeer

Coaching

Alle leerlingen hebben een persoonlijke coach. Er staan maandelijks en waar nodig wekelijks individuele gesprekken tussen coach en leerling gepland. Tijdens deze gesprekken worden de studievoortgang en de resultaten besproken, krijgt de leerling hulp bij het maken van keuzes in het rooster en het plannen van de lessen (KWT) en het huiswerk. Ook is er aandacht voor het sociaal-emotioneel welbevinden van de leerling.

Individuele roosters

De roosters bestaan uit gezamenlijke en individueel te kiezen lessen. De basis is een gemeenschappelijk rooster waar alle leerlingen aan meedoen. Dit beslaat per leerjaar en opleiding ongeveer 70% van de lestijd. Leerlingen kunnen vanuit hun talenten, hun wensen en hun behoefte aan extra ondersteuning voor 30% zelf hun rooster samenstellen. Dit kan via de zogenoemde KeuzeWerkTijd-uren (KWT). Hierdoor kan de leerling maximaal werken aan dat wat hij of zij nodig heeft.

Ondersteuning

Naast het standaard lesaanbod biedt de locatie extra ondersteuning, voor die leerlingen die dat nodig hebben of die daar gebruik van willen maken vanwege persoonlijke ambities. Dit wordt gedaan tijdens de ondersteuningsuren (O-uren). Leerlingen kunnen drie keer per week gebruikmaken van de O-uren. Tijdens de coachmomenten wordt met leerlingen afgestemd wie gebruik moeten/willen maken van deze uren.

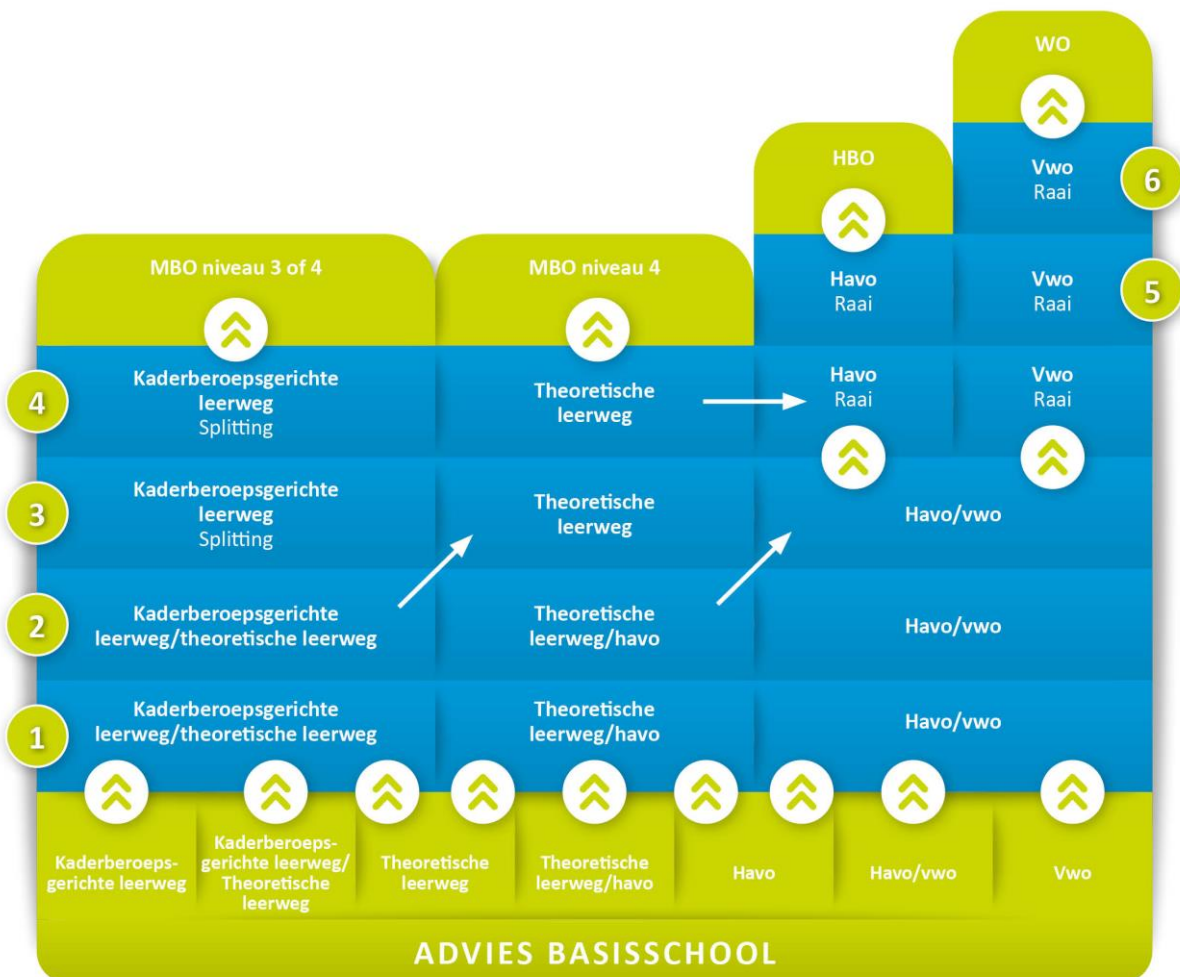
Flexibele examinering

Locatie Waskemeer heeft als ambitie om leerlingen ook in de examenjaren (leerjaar 3 en 4 theoretische leerweg) keuzevrijheid te bieden. Leerlingen kunnen al in leerjaar 3 van de theoretische leerweg in 1 of meerdere vakken examen doen. Dit verhoogt de motivatie bij leerlingen, geeft leerlingen de kans om dit vak op een hoger niveau af te ronden en mogelijk te versnellen in de tijd. Ook kunnen leerlingen in leerjaar 4 meer tijd besteden aan de resterende vakken of aan een extra examenvak (een 8^e examenvak).

3.5.4 Opleidingsaanbod Waskemeer

Locatie Waskemeer biedt in leerjaar 1 vier opleidingsrichtingen aan:

- vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (t/m leerjaar 2)
- vmbo theoretische leerweg meertalig (volledig)
- havo meertalig (t/m leerjaar 3)
- vwo meertalig (t/m leerjaar 3)

Opleidingsaanbod locatie Waskemeer

Technologie & Toepassing

Locatie Waskemeer is één van de pilotscholen in Nederland die verbonden is aan het opzetten van een nieuw (deels praktisch) vak Technologie en Toepassing (T&T). Bij het vak T&T maken leerlingen op een creatieve en onderzoekende manier kennis met techniek en wetenschap. Er wordt in groepjes gewerkt aan opdrachten van echte opdrachtgevers. De leerlingen doen onderzoek, bedenken oplossingen en maken producten. Leerlingen van de theoretische leerweg kunnen T&T als extra examenvak kiezen.

Keuzewerktijd

Van maandag tot en met vrijdag staan er twee uur keuzewerktijd op het rooster van alle leerlingen. Tijdens deze uren bepaalt de leerling in overleg met de coach wat hij/zij gaat doen. Dit kan het volgen van een extra vak zijn, extra begeleiding krijgen bij een vak of het werken aan een project.

Meertalig voortgezet onderwijs

In Waskemeer krijgen leerlingen in de onderbouw van de theoretische leerweg, havo en het vwo meertalig voortgezet onderwijs aangeboden. Leerlingen volgen lessen in het Nederlands, Engels en Fries. Zo bouwen ze een duidelijke voorsprong bij de talen en specifiek Engels op en zijn ze goed voorbereid op een Engelstalige vervolgopleiding aan het hbo of de universiteit. De onderbouw wordt afgerond met een Anglia-certificaat voor Engels en een Frisia-certificaat voor Fries. Daarnaast ontvangen alle leerlingen een mvo-certificaat.

Les op niveau in heterogene klassen

Bij CSG Liudger locatie Waskemeer zitten de leerlingen in de onderbouw in heterogene klassen. De leerlingen krijgen in hun klas les op hun eigen niveau. Dit betekent bij sommige vakken dat er twee verschillende boeken in een klas worden gebruikt. Ook kan het zijn dat er één combinatieboek wordt gebruikt, maar dat de leerling met het hoogste niveau extra opdrachten en lesstof krijgt aangereikt.

4. Onderwijsactiviteiten en -planning

4.1 Extra onderwijsactiviteiten CSG Liudger

Om het onderwijs levendig, toekomstgericht en aansprekend te houden, bieden de locaties van CSG Liudger naast het reguliere onderwijsprogramma diverse activiteiten aan.

Burgerschapsvorming

Burgerschapsvorming heeft een belangrijke plek binnen het onderwijs van CSG Liudger. De school is een samenleving in het klein. In de klas en in de kantine worden leerlingen geconfronteerd met situaties waar ze iets mee moeten. Van groepsvorming, pestgedrag tot samenwerken. Burgerschapsvorming bestaat uit drie onderdelen: democratie, identiteit en sociale participatie.

Deze drie onderdelen worden bij de theorielessen behandeld, maar het is, met uitzondering van locatie De Ring, geen specifiek vak- of leergebied. Ook bij schoolbrede of vakoverstijgende projecten en buitenschoolse activiteiten (stages, excursies etc.) is er veel aandacht voor burgerschapsvorming. Leerlingen maken kennis met en worden uitgedaagd om na te denken over begrippen als geloof en levensbeschouwing, democratie, grond- en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, conflicthantering, sociale verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en het omgaan met verschillen in de maatschappij, zoals ongelijkheid en cultuurverschillen.

Schoolbrede en vakoverstijgende activiteiten

Om te stimuleren dat leerlingen kennismaken en samenwerken met elkaar en de omgeving, worden er bij CSG Liudger regelmatig schoolbrede en vakoverstijgende activiteiten georganiseerd. Te denken valt aan:

- vieringen (Kerst en Pasen)
- leerlingenraad en leerlingenpanels
- schoolfeesten
- school (overstijgende) activiteiten (sport- en speldag)
- vrijwilligerswerk of een maatschappelijke stage door leerlingen in en buiten de school
- beroepenstages
- excursies in het binnen- en buitenland
- projecten binnen en buiten de school
- culturele activiteiten

Internationale activiteiten

CSG Liudger biedt naast de tweetalige en meertalige opleidingen diverse internationale activiteiten aan. Tijdens deze activiteiten leren de leerlingen andere talen spreken en schrijven en maken ze kennis met andere leefgewoontes aan de hand van uitwisselingen en excursies. Het aanbod verschilt per locatie. Te denken valt aan een excursie of projectweek naar Liverpool, London, Porto, Berlijn, Münster, Oldenburg of de Belgische Ardennen.

Loopbaanontwikkeling

Bij CSG Liudger is er veel aandacht voor loopbaanontwikkeling. De coach/mentor vormt daarbij het eerste aanspreekpunt. Daarnaast heeft elke locatie een decaan en/of decanaat. Bij de decaan kunnen leerlingen terecht met al hun vragen over hun studieloopbaan. Ook organiseren de decanen oriëntatieprogramma's en -dagen. Daarbij brengen de leerlingen een bezoek aan andere locaties van CSG Liudger en/of het mbo, hbo of de universiteit.

Doorstroomprogramma's

CSG Liudger vindt het belangrijk om een goede doorstroom te stimuleren. Bijvoorbeeld van locatie Burgum/ Waskemeer naar locatie Splitting of Raai, van de havo naar het hbo of van het vmbo naar het mbo. Met het vervolgonderwijs, onder andere het Friesland College, ROC Friese Poort, NHL Stenden en Rijksuniversiteit Groningen, wordt gewerkt aan doorlopende leerlijnen en projecten ter bevordering van een goede doorstroom. Leerlingen van locatie Splitting krijgen bijvoorbeeld les op de Friese Poort in Drachten en het Friesland College in Heerenveen, leerlingen van locatie Raai volgen colleges aan de RUG en leerlingen van locatie De Ring volgen een entree-traject in samenwerking met het mbo.

4.2 Onderwijsplanning

Rooster

CSG Liudger maakt gebruik van het roosterprogramma MyX. MyX staat voor My Xedule en spreek je uit als mix. MyX is een webbased platform waarin het rooster geraadpleegd kan worden en waarin leerlingen zich kunnen inschrijven voor lessen. MyX is te bereiken via de link: myx-csgliudger.xedule.nl. Leerlingen moeten inloggen met hun persoonlijke gebruikersnaam en wachtwoord van school. MyX kan op ieder device gebruikt worden.

Lessentabel

Iedere locatie heeft een eigen lessentabel. Op www.csigliudger.nl/schoolgids staat de lessentabel per locatie.

Lestijden

De lestijden verschillen per locatie. Op www.csigliudger.nl/schoolgids staan de lestijden per locatie.

Vakanties en vrije dagen 2020-2021

Vakantie/dag	Data
Herfstvakantie	16 oktober t/m 24 oktober 2021
Kerstvakantie	25 december 2021 t/m 9 januari 2022
Studie- en identiteitsdag personeel	10 januari 2022
Voorjaarsvakantie	18 februari t/m 27 februari 2022
Goede Vrijdag	15 april 2022
Tweede Paasdag	18 april 2022
Koningsdag	27 april 2022
Meivakantie	23 april t/m 8 mei 2022
Bevrijdingsdag	5 mei 2022 (in de meivakantie)
Hemvelvaart + dag na Hemelvaart	26 en 27 mei 2022
Tweede Pinksterdag	6 juni 2022
Zomervakantie	16 juli t/m 28 augustus 2022

4.3 Verlof, lesuitval en verzuim

Beleid ten aanzien van lesuitval

CSG Liudger streeft naar zo weinig mogelijk lesuitval. Wanneer een docent niet aanwezig kan zijn vanwege bijvoorbeeld ziekte of een cursus, worden de lessen door andere collega's gegeven. Als dit niet mogelijk is en een les toch moet vervallen, dan wordt gekeken naar alternatieven. Te denken valt aan het verplaatsen van andere lessen, werken aan huiswerk of projecten.

Schoolverzuim

Op alle locaties wordt de aan- en afwezigheid van leerlingen dagelijks bijgehouden. Als niet duidelijk is waarom een leerling afwezig is, wordt er contact opgenomen met de ouders. Als een leerling ongeoorloofd afwezig is, worden passende maatregelen genomen. In overleg met de ouders doet CSG Liudger er alles aan om dit te voorkomen. Als met de maatregelen het gewenste resultaat niet wordt behaald, wordt de leerplichtambtenaar op de hoogte gebracht.

Absentie en ziekmelding

Ouders van leerlingen die ziek of absent zijn, dienen hun zoon/dochter voor aanvang van de eerste les af te melden bij de locatie. De contactgegevens staan op www.csqliudger.nl/schoolgids.

Bijzonder verlof

In de Leerplichtwet staat dat kinderen de school moet bezoeken als er onderwijs wordt gegeven. Leerlingen mogen dus nooit zomaar van school wegblijven. In een aantal gevallen is echter een uitzondering op deze regel mogelijk. Op www.csqliudger.nl/schoolgids staat het protocol 'Bijzonder verlof' met daarin de uitzonderingen en bijbehorende regels.

Topsportregeling

CSG Liudger heeft een topsportvriendelijk klimaat. De faciliteiten die CSG Liudger aanbiedt zijn gericht op het begeleiden van (aankomende) topsporters in de combinatie topsport en onderwijs. Dit met als doel het behalen van het gewenste onderwijsdiploma. Dat houdt in dat CSG Liudger extra faciliteiten aanbiedt aan topsportende leerlingen, zodat zij hun sport zo goed mogelijk kunnen uitvoeren. Meer informatie over de topsportregeling staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

4.4 Bevorderingsnormen

Voor het overgaan naar een volgend leerjaar gelden bevorderingsnormen. De bevorderingsnormen van CSG Liudger staan op www.csqliudger.nl/schoolgids.

5. Onderwijsresultaten

CSG Liudger wil leerlingen meer meegeven dan alleen maar kennis. Kwaliteit staat daarbij voorop! De kwaliteit van het onderwijs wordt op diverse manieren gemeten; de resultaten van deze toetsen zijn niet altijd in cijfers uit te drukken. Naast de externe onderzoeken die worden gedaan, toetst CSG Liudger ook zelf de kwaliteit van het onderwijs. Op scholenopdekaart.nl staat meer informatie over de onderwijskwaliteit, zoals de resultaten van de locaties, de tevredenheid van leerlingen en ouders en het onderwijsbeleid.

5.1 Onderwijsinspectie

De onderwijsinspectie bepaalt jaarlijks met een risicoanalyse en eventueel nader onderzoek of er aanwijzingen zijn dat een school onvoldoende kwaliteit levert. De kwaliteit van het onderwijs is bij CSG Liudger prima op orde. Leerlingen lopen weinig vertraging op in de onderbouwklassen en ook de doorstroom in de klassen richting het examen is goed. De locaties hebben het vertrouwen van de inspectie dat de kwaliteit van het onderwijs op het gewenste niveau is en krijgen daarom basistoezicht.

5.2 Slagingspercentages

In onderstaand schema staan per locatie en richting de examenuitslagen van CSG Liudger voor schooljaar 2019-2020 en de twee jaren ervoor.

Locatie	Opleiding	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Burgum	vmbo-gl	93%	88%	88%	98%
	vmbo-tl	-	100%	89%	96%
	havo	81%	94%	94%	97%
Raai	havo	85%	87%	87%	98 %
	vwo	87%	90%	88%	97 %
Splitting	vmbo-bb	100%	100%	96%	100%
	vmbo-kb	99%	95%	96%	100%
	vmbo-tl/mavo	97%	91%	91%	98%
Waskemeer	vmbo-tl	97%	95%	100%	98%

5.3 Onderwijsresultaten Burgum, Splitting, Raai en Waskemeer

Vestiging	Onderwijs positie ten opzichte advies po	norm	Onderbouw snelheid	norm	Niveau	Bovenbouw succes	norm	Gemiddelde CE cijfer	norm	Vershil SE-CE	Eindoordeel
Splitting	7,39%	-10,05	98,46%	95,42	vmbo-b	95,90%	87,68%				voldoende
					vmbo-k	93,37	86,78%				voldoende
					vmbo-(g)t	89,38%	86,76%				voldoende
Raai	11,51%	4,75	97,36%	95,48	havo	83,96%	81,56%				voldoende
					vwo	83,95%	81,64%				voldoende
Burgum	12,58%	-7,00	99,14%	95,46	vmbo-(g)t	94,67%	86,96%				voldoende
					havo	87,94%	81,89				voldoende
					HAVOtop	81,47%	81,56%				geen oordeel
					vwo (klas 3)	87,14%	81,60%				voldoende
Waskemeer	28,57%	-7,00	99,54%	95,43	vmbo-(g)t	93,70%	86,86%				voldoende
					havo (klas 3)	n.v.t.	n.v.t.				geen oordeel

Bron: Onderwijsinspectie, onderwijsresultaten 2021

5.4 Onderwijsresultaten De Ring

Voor locatie De Ring (praktijkonderwijs) worden de uitstroomcijfers weergegeven. De leerlingen van 2019-2020 zijn vooral uitgestroomd naar leren (41%) en arbeid (35%). De percentages voor de categorie arbeid ligt bij CSG Liudger een klein beetje hoger dan de regionale en de landelijke percentages. Het percentage voor de categorie leren ligt gelijk aan de regionale en de landelijke cijfers. Er is niet 1 leerling die na het verlaten van dit onderwijs geen werk of school heeft.

	Liudger N=29	Regio	Landelijk
Arbeid	35 %	23 %	26 %
Beschut werk	12 %	5 %	3 %
Arbeid & leren	6 %	7 %	11 %
Leren	41 %	42 %	42 %
Andere school voor praktijkonderwijs	0 %	7 %	5 %
VMBO	0 %	2 %	2 %
VSO	0 %	3 %	3 %
Verhuizing naar het buitenland	0 %	2 %	1 %
Dagbesteding	6 %	4 %	3 %
Geen werk of school	0 %	4 %	4 %
Onbekend	0 %	1 %	1 %
Percentage plaatsing na uitstroom	100%	97,8%	97,5%

Bron: Uitstroommonitor praktijkonderwijs

In vergelijking met de andere scholen scoort CSG Liudger vrij gemiddeld als het gaat om arbeid en leren. CSG Liudger scoort het hoogst bij uitstroom naar dagbesteding in vergelijking met de andere scholen.

	Liudger N=29	Bou N=34	Comen N=32	PJBr N=37	Sing N=42	Zuid N=51
Arbeid	35 %	47 %	23 %	8 %	19 %	7 %
Beschut werk	12 %	9 %	10 %	5 %	0 %	0 %
Arbeid & leren	6 %	16 %	6 %	5 %	7 %	0 %
Leren	41 %	9 %	45 %	44 %	42 %	93 %
Andere school voor praktijkonderwijs	0 %	09 %	0 %	10 %	12 %	0 %
VMBO	0 %	0 %	0 %	3 %	5 %	0 %
VSO	0 %	0 %	3 %	3 %	7 %	0 %
Verhuizing naar het buitenland	0 %	0 %	0 %	8 %	2 %	0 %
Dagbesteding	6 %	3 %	6 %	5 %	5 %	0 %
Geen werk of school	0 %	6 %	6 %	10 %	0 %	0 %
Onbekend	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %

Sector certificaat	
Logistiek	22%
Dienstverlening en zorg	8%
Procestechniek	6%
Bouwen/wonen/onderhoud	6%
Verkoop/retail	22%
Mobiliteitsbranche	0%
Horeca/voedingsindustrie	11%
Plant of (groene) leefomgeving	0%
Installatie- en constructietechniek	3%
Anders, namelijk	22%

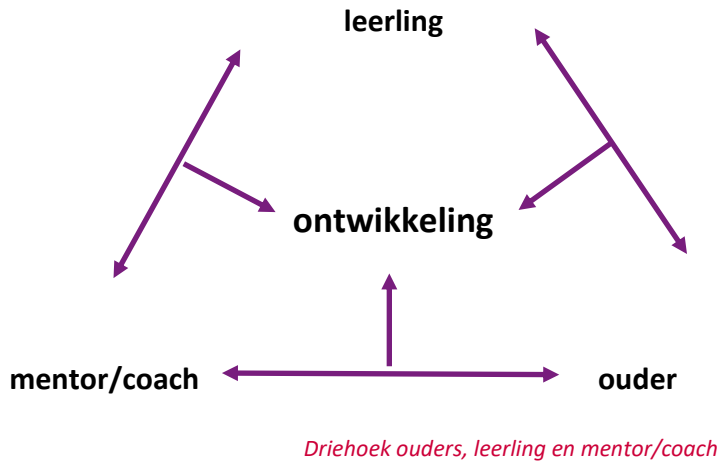
Van de leerlingen die in 2019-2020 uitstroomden heeft 88% de school verlaten met een erkend (branche) certificaat met een civiele waarde. Vorig schooljaar was dit nog 67%. Hieronder staat de verdeling in percentages onder de sectoren waarin de certificaten zijn behaald.

5.5 Onderwijstijd

De locaties bieden een onderwijsprogramma aan dat voldoet aan de wettelijk verplichte onderwijstijd. Dit wordt geborgd via de overzichten geprogrammeerde en gerealiseerde onderwijstijd. De leerlingen krijgen voldoende tijd om te leren wat ze moeten leren en goed voorbereid te zijn op het examen (naar inhoud en niveau).

6. Begeleiding en ondersteuning

Begeleiding is een sleutelwoord binnen CSG Liudger. Begeleiding op verschillende terreinen: bij het (leren) studeren, bij het maken van keuzes en bij sociaal-emotionele problemen. Een goed contact tussen school en thuis is erg belangrijk. In de eerste plaats omdat de school de ouders goed op de hoogte wil houden van de vorderingen van de leerling. Aan de andere kant wil de school ook graag geïnformeerd worden over ontwikkelingen in het gezin die belangrijk zijn voor het welzijn van de leerling.

6.1 Coaching en mentoraat

Elke leerling heeft een mentor/coach, waar hij/zij met vragen terecht kan. De mentor/coach is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders. De mentor/coach kijkt samen met de leerling naar de ontwikkeling en wensen. Als het nodig is neemt de mentor/coach contact op met de ouders. Dit kan zijn omdat een leerling langdurig ziek is of om andere redenen niet in staat is om te werken of onderwijs te volgen.

Voortgangsgesprekken

Op iedere locatie worden jaarlijks voortgangsgesprekken met leerlingen en ouders gepland. Het aantal verschilt per locatie. Tijdens deze gesprekken worden de doelen, verwachtingen en resultaten van de leerlingen besproken.

Rapporten/beoordeling

Op alle locaties wordt gewerkt met digitale cijferverwerking. Er wordt een paar keer per jaar een voortgangsrapportage uitgereikt, het aantal verschilt per locatie. Op locatie De Ring wordt gewerkt met Individuele Ontwikkelingsplannen (IOP). Twee keer per jaar wordt de ontwikkeling van de leerling op school besproken met de ouders en leerling.

Leerlingvolgsysteem

Van iedere leerling worden gegevens bewaard, te denken valt aan gegevens van de school voor primair onderwijs, testen, verslagen, gesprekken met ouders of rapportvergaderingen. Al deze gegevens samen geven een beeld van de leerling en zijn vastgelegd in het leerlingvolgsysteem (lvs). Het lvs is toegankelijk voor docenten, de decaan en de schoolleiding. Leerlingen ontvangen een toegangscode, waarmee ze inzicht kunnen krijgen in de cijfers, aan- en afwezigheid, het rooster en berichten. Leerlingen zijn eigenaar van hun leerproces en zelf verantwoordelijk voor het delen van de inlogcode met hun ouders.

6.2 Decanaat

Voor vragen over de opleiding of toekomstige opleiding kunnen leerlingen terecht bij een decaan. De decaan helpt de leerling bij het kiezen van het juiste niveau, een leerweg, een profiel of een vervolgopleiding. Als er aanvullende testen nodig zijn om bijvoorbeeld een vervolgopleiding te kiezen, schakelt de decaan een adviesbureau uit de regio in. Ook voorziet de decaan de mentoren/coaches van voldoende informatie om de leerlingen te kunnen begeleiden. Op www.csqliudger.nl/schoolgids staan de contactgegevens van de decanen.

6.3 Ouderbetrokkenheid

Binnen de scholengemeenschap is ouderbetrokkenheid van essentieel belang. Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de scholengemeenschap, locatie en hun zoon/dochter. Bijvoorbeeld door:

- het leerlingenportaal te bezoeken;
- het bezoeken van de ouder(spreek)avonden;
- met de zoon/dochter deel te nemen aan oudergesprekken;
- nieuwsbrieven en andere informatie vanuit de locatie te volgen;
- het bezoeken van de website: www.csqliudger.nl;
- mee te helpen bij schoolactiviteiten;
- zitting te nemen in de ouderraad/het ouderpanel/de klankbordgroep van de locatie;
- of zich beschikbaar te stellen bij verkiezingen van de medezeggenschapsraad (MR).

6.4 Vertrouwenspersoon voor leerlingen

Wie behoefte heeft aan een persoonlijk en vertrouwelijk gesprek gaat in eerste instantie naar de mentor/coach. Indien nodig kan een leerling ook terecht bij de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon is er om klachten op het gebied van (seksuele) intimidatie, discriminatie en agressie professioneel op te pakken. Op www.csqliudger.nl/schoolgids staan de vertrouwenspersonen per locatie en de contactgegevens van de externe vertrouwenspersoon van CSG Liudger.

6.5 Pestcoördinator

Alle locaties hebben een coördinator anti-pestbeleid. Hij/zij coördineert het beleid in het kader van het tegengaan van pesten en vormt het aanspreekpunt voor leerlingen en ouders wanneer ze te maken krijgen met pesten. Kijk voor de contactpersonen op www.csqliudger.nl/schoolgids

7. Passend Onderwijs

CSG Liudger wil een scholengemeenschap zijn waar leerlingen kansen krijgen om zich op hun niveau te ontwikkelen. Het idee achter Passend Onderwijs is dat zoveel mogelijk leerlingen een plek hebben in het reguliere onderwijs bij hen in de buurt. Passend Onderwijs richt zich voornamelijk op leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte op het gebied van leren, gedrag en fysieke problemen.

7.1 Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland

Scholen in een regio zijn samen verantwoordelijk om elke leerling een passende onderwijsplek te bieden. Dit wordt ook wel de zorgplicht genoemd. Daarvoor zijn regionale samenwerkingsverbanden opgericht. CSG Liudger hoort bij het Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland VO (SWV). Samenwerkingsverbanden voeren een wettelijke opdracht uit: ze moeten zorgen voor een dekkend aanbod aan (onderwijs)ondersteuningsvoorzieningen in de regio, zodat elke leerling die ondersteuning nodig heeft die ook ontvangt. Het samenwerkingsverband heeft daarnaast nog de volgende wettelijke taken:

- Een ondersteuningsplan maken. Hierin legt het samenwerkingsverband vast hoe kinderen die extra ondersteuning nodig hebben een passende plek en passende begeleiding kunnen krijgen. Ook staat hierin welk niveau van basisondersteuning alle scholen in het samenwerkingsverband tenminste bieden;
- Het geld dat vanuit de overheid beschikbaar is voor extra ondersteuning (de ondersteuningsmiddelen) verdelen en toewijzen aan de scholen binnen het samenwerkingsverband;
- Beoordelen of leerlingen leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) nodig hebben;
- Beoordelen of leerlingen toelaatbaar zijn tot het praktijkonderwijs of het speciaal onderwijs;
- Adviseren over de ondersteuning die leerlingen nodig hebben.

Ook heeft het samenwerkingsverband een informatiepunt voor ouders en leerlingen. Hier kunnen ouders en leerlingen terecht met hun vragen over passend onderwijs. Het informatiepunt is op werkdagen bereikbaar op het telefoonnummer: 0512-799820 of e-mail: info@swvzofriesland.nl

Het Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland VO heeft de ondersteuning in vier niveaus onderverdeeld:

1. basisondersteuning (meedoen)
2. basisondersteuning plus (meedoen-plus)
3. extra ondersteuning (meerdoen)
4. speciale ondersteuning

Basisondersteuning (meedoen)

De scholen aangesloten bij het Samenwerkingsverband mogen zelf de inrichting van de ondersteuning aan leerlingen organiseren. Het Samenwerkingsverband bepaalt echter de basisondersteuning. Ook wel 'meedoen' genoemd.

Basisondersteuning plus (meedoen-plus)

Naast de basisondersteuning kunnen scholen kiezen voor een breder niveau van basisondersteuning. Dit wordt aangeduid met de toevoeging 'plus'. Het gaat om ondersteuning op individueel- of groepsniveau, met een tijdelijk voorkomend of oplossend karakter.

Extra ondersteuning (meerdoen)

Voor een deel van de leerlingen is meer nodig dan de basisondersteuning. Er zijn structurele aanpassingen nodig. Te denken valt aan aanpassingen in de begeleiding, studielast, toetsen of het schoolgebouw. Het gaat om ondersteuning met een structureel, langdurig karakter op individueel niveau.

Speciale ondersteuning

Als het niet lukt om een leerling met extra ondersteuning een passende onderwijsplek te bieden, dan zijn er binnen het Samenwerkingsverband twee voorzieningen beschikbaar: het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en het Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC). Het gaat hierbij om een tijdelijke plaatsing op het OPDC, of een plaatsing op het VSO.

Meer informatie over het Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

7.2 Schoolondersteuningsprofiel

In het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van CSG Liudger staat welk onderwijs- en ondersteuningsaanbod CSG Liudger biedt aan leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Bij aanmelding van een leerling wordt gekeken welke ondersteuning de leerling nodig heeft. Op basis hiervan neemt de schooldirectie een zorgvuldig besluit omtrent plaatsing. In het SOP staat hoe de ondersteuning is geregeld en welke vormen van ondersteuning door de verschillende locaties van CSG Liudger kan worden geboden. Het SOP per locatie staat op www.csgliudger.nl/schoolgids.

7.3 Ondersteuningsteam

Iedere locatie van CSG Liudger heeft een ondersteuningsteam. De samenstelling van dit team verschilt per locatie. Er zit in ieder geval een ondersteuningscoördinator, orthopedagoog van het expertisecentrum en een consulent Passend Onderwijs in het team. De ondersteuningscoördinator coördineert de ondersteuning op de locatie. Daarnaast heeft de ondersteuningscoördinator contact met hulpverlenende instanties, zoals Schoolmaatschappelijk Werk en de GGD en schakelt hij/zij waar nodig de hulp in van het expertisecentrum van CSG Liudger.

7.4 Expertisecentrum CSG Liudger

CSG Liudger beschikt over een eigen expertisecentrum, waarin de algemeen zorgcoördinator, de orthopedagogen, de ambulante begeleider en de psychodiagnostisch medewerker werkzaam zijn. Zij ondersteunen locaties bij ondersteuningsvraagstukken rondom leerlingen.

7.5 Schoolmaatschappelijk werk

De ondersteuningscoördinator kan, indien nodig, de hulp inroepen van de schoolmaatschappelijk werker (SMW). SMW biedt ondersteuning wanneer een leerling problemen ervaart op sociaal-emotioneel gebied. Soms is hulp van andere (jeugd)zorginstellingen nodig. SMW beschikt over kennis van de sociale kaart, hulpverleningsmogelijkheden en aanmeldingsprocedures en overlegt met de ondersteuningscoördinator en ouders welke begeleiding passend is.

7.6 GGD

Aan de school is een schoolarts en een schoolverpleegkundige verbonden (namens de GGD Fryslân). In overleg met de teamleider of het ondersteuningsteam van de locatie kan deze schoolarts geraadpleegd worden of betrokken worden bij het oplossen van school gerelateerde problemen. Daarnaast onderzoekt de schoolverpleegkundige leerlingen. Indien noodzakelijk volgen er één of meerdere gesprekken. Leerlingen met vragen over hun gezondheid en welbevinden kunnen altijd bij de schoolverpleegkundige terecht. Hij/zij heeft een geheimhoudingsplicht.

8. Studiemateriaal

8.1 Studietoeken

De studietoeken worden gratis verstrekt. Het toekenpakket is voorzien van een pakbon. Hierop staat welke toeken eigendom van de school blijven en aan het eind van het schooljaar (of bij vroegtijdig verlaten van de school) weer ingeleverd moeten worden. Aantoonbare schade of vermissing wordt in rekening gebracht. Bij ontvangst van de toeken, ontvangen leerlingen ook de leveringsvoorwaarden waarin de procedure voor levering en gebruik van de schooltoeken staat beschreven. Meer informatie staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

8.2 Schoolbenodigheden

De schoolbenodigheden, zoals schooltas, agenda, geodriehoek etc. verschillen per opleiding. Ouders en leerlingen worden hierover geïnformeerd door de locatie.

Rekenmachine

Via school kan tegen een gereduceerd tarief een rekenmachine worden aangeschaft. De overheid stelt voor de bovenbouw havo en vwo vast welk type rekenmachine op het examen gebruikt mag worden. Ouders en leerlingen worden ook hierover geïnformeerd door de locatie.

Kluisjes

CSG Liudger biedt leerlingen de mogelijkheid om toeken, kleding of waardevolle spullen veilig op te bergen in een kluisje. Het gebruik van een kluisje wordt sterk aangeraden zodat leerlingen de spullen die ze op dat moment niet nodig hebben, veilig kunnen opbergen. De locaties Raai, Splitting en Burgum werken met digitale kluisjes, de kosten voor het huren van een kluisje bedragen € 12,50 per schooljaar. Locatie Waskemeer heeft nog geen digitale kluisjes. De kosten voor het huren van een kluisje bedragen hier € 8,50. Bij aanvang van de opleiding worden ouders en leerlingen geïnformeerd over het reserveren van een kluisje.

Kopieerpas

Alle leerlingen van CSG Liudger beschikken over een pas waarmee ze kunnen kopiëren en printen. De pas wordt ook gebruikt om o.a. toeken te lenen in de mediatheek (locatie Raai en Splitting). In het eerste jaar wordt de kopieerpas verstrekt met daarop een tegoed van € 5,-. Dit tegoed kan later worden opgewaardeerd. Bij beschadiging (door eigen toedoen) of verlies wordt een nieuwe pas uitsluitend verstrekt tegen betaling van de kostprijs á € 10,-.

8.3 Device

Op alle locaties van CSG Liudger wordt gewerkt met een laptop. Voor aanvang van leerjaar 1 krijgen leerlingen en ouders de mogelijkheid om een laptop aan te schaffen. Locatie De Ring is de uitzondering, hier worden dagelijks laptops beschikbaar gesteld. Op locatie Splitting werd tot vorig jaar met iPads gewerkt. Met ingang van schooljaar 2021-2022 werken alle leerlingen uit leerjaar 1 met een laptop. CSG Liudger kiest bewust voor een mix van toeken én digitaal materiaal. De laptop wordt gebruikt ter ondersteuning van het leerproces en als aanvulling op de toeken.

Alle nieuwe leerlingen krijgen een gebruikersnaam en wachtwoord om computergebruik mogelijk te maken. Daarnaast hebben alle leerlingen kosteloos de beschikking over Office365. Bij het gebruik van ICT-middelen verwacht CSG Liudger dat leerlingen zich houden aan de afspraken zoals vermeld in '[Gedragscode CSG Liudger gebruik ICT middelen](#)'.

Meer informatie over onderwijs met behulp van een device staat op www.csqliudger.nl/device.

9. Ouderbijdrage en schoolkosten

Het volgen van onderwijs bij CSG Liudger is zoals de wet voorschrijft kosteloos. Dit betekent dat ouders niet hoeven te betalen voor het reguliere onderwijs en voor de schoolboeken en/of leermiddelen. Scholen ontvangen echter niet voldoende middelen om het aansprekende onderwijs te bieden ook te kunnen betalen. CSG Liudger vraagt, met uitzondering van locatie De Ring, om een vrijwillige bijdrage van ouders en een bijdrage in de eventuele overige kosten die horen bij een opleiding of deelname aan een excursie of activiteit.

9.1 Vrijwillige ouderbijdrage

De vrijwillige ouderbijdrage wordt gebruikt voor betaling van onder andere de collectieve schoolongevallenverzekering, gebruikerslicenties en kosten van bibliotheek en mediatheek, aanschaf en onderhoud van boeken, materialen en abonnementen. Op www.csqliudger.nl/schoolgids staat de vrijwillige bijdrage per locatie.

9.2 Overige kosten

De overige kosten kunnen worden gesplitst in kosten die behoren bij de gekozen opleiding. Te denken valt aan kosten voor tweetalig onderwijs, het accent sport, gereedschap of kleding. Daarnaast vallen onder overige kosten, de kosten voor deelname aan excursies en activiteiten waarvoor een leerling zich vrijwillig kan opgeven. Meer informatie over de aanvullende kosten staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

Excursies en overige activiteiten

CSG Liudger organiseert excursies en andere activiteiten om het onderwijsprogramma te verlevendigen, het groepsverband te verstevigen en om leerlingen extra te motiveren. Ouders krijgen per excursie en/of activiteit afzonderlijk bericht en kunnen beslissen of de leerling wel of niet deelneemt. Bij grote bedragen, voor bijvoorbeeld meerdaagse buitenlandse reizen, bestaat de mogelijkheid om in termijnen te betalen. Ouders kunnen in overleg met de school een betalingsregeling treffen.

9.3 Digitale leermiddelen

Bij CSG Liudger wordt sinds een aantal jaar gewerkt met laptops. Ouders krijgen voor aanvang van het eerste leerjaar de mogelijkheid om een laptop aan te schaffen. Dit geldt ook voor leerlingen van de HAVOtop in Burgum. Voor de leerlingen van locatie De Ring is dagelijks een laptop beschikbaar op school.

Bij het bestellen, uitleveren en het verlenen van service, werkt CSG Liudger samen met een externe partij. Door met één partij samen te werken kunnen de laptops tegen een sterk gereduceerd tarief en met garantie worden aangeboden. Daarnaast kunnen ouders kiezen voor een servicepakket in geval van schade. CSG Liudger stelt software beschikbaar.

Met ouders voor wie het financieel niet haalbaar is om een laptop of iPad aan te schaffen of voor wie principiële bezwaren heeft, worden afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over een betalingsregeling. Het is ook mogelijk een eigen laptop of iPad mee te nemen, mits deze voldoet aan de specificaties van CSG Liudger. Meer informatie over de digitale leermiddelen staat op www.csqliudger.nl/schoolgids

9.4 Betaling schoolkosten

Ouders ontvangen in de loop van het schooljaar bericht over de manier waarop de schoolkosten betaald kunnen worden. De betaling vindt grotendeels digitaal plaats. Ouders kunnen inloggen via het online schoolkostensysteem. Bij tussentijdse schoolverlating wordt een evenredig deel van eventuele reeds betaalde kosten gerestitueerd.

9.5 Kwijtscheldingsregeling

In bepaalde gevallen kan er een beroep gedaan worden op de kwijtscheldingsregeling voor de overige schoolkosten. Wanneer ouders hiervoor in aanmerking komen, kan een kind gebruikmaken van de voorzieningen en deelnemen aan activiteiten, zonder dat ervoor is betaald.

De tekst van de kwijtscheldingsregeling luidt als volgt: CSG Liudger verleent onder de hieronder genoemde omstandigheden, op verzoek van de wettelijke vertegenwoordiger, geheel of gedeeltelijke kwijtschelding van de overige schoolkosten:

- a) indien het gezinsinkomen aantoonbaar niet hoger is dan 120% van de voor de wettelijke vertegenwoordiger geldende bijstandsnorm
- b) indien op de wettelijke vertegenwoordiger de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen van toepassing is verklaard

9.6 Tegemoetkoming in de schoolkosten

Sinds enkele jaren is een tegemoetkoming voor ouders van leerlingen in het voortgezet onderwijs niet meer mogelijk. Het budget hiervoor is overgedragen naar het Kindgebonden Budget van de Belastingdienst, dat hiermee is verhoogd. Voor leerlingen van 18 jaar en ouder kan een tegemoetkoming scholieren worden aangevraagd. Meer informatie staat op de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs www.duo.nl.

9.7 Kindgebonden Budget

Het Kindgebonden Budget is een bijdrage in de kosten voor kinderen tot 18 jaar. Hoeveel dit is, hangt af van het (gezamenlijke) inkomen en het aantal kinderen jonger dan 18 jaar. Het aanvragen van Kindgebonden Budget is vaak niet nodig. Ouders ontvangen een bericht van de Belastingdienst als ze recht hebben op kindgebonden budget. Meer informatie staat op www.toeslagen.nl.

9.8 Kindpakket en Stichting Leergeld

Ouders met een aantoonbaar inkomen beneden 120% van het bijstandsniveau kunnen een beroep doen op de Stichting Leergeld. Stichting Leergeld is sinds het begin van 2017 een samenwerking aangegaan met gemeentes in Fryslân en met het Jeugdsportfonds (JSF) en Jeugdcultuurfonds (JCF) onder de naam Kindpakket.

Stichting Leergeld is en blijft hiervan een onderdeel en de missie van Stichting Leergeld is nog steeds hetzelfde: het plaatselijk steun verlenen aan alle kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar die opgroeien in gezinnen met een inkomen tot 120% van het bijstandsniveau. Meer informatie staat op www.leergeld.nl en www.kindpakket.nl

10. Privacy

CSG Liudger gaat zorgvuldig om met de privacy van haar leerlingen. Voor het geven van onderwijs, het begeleiden van leerlingen en de vastlegging daarvan in de administratie van school, worden er gegevens over en van leerlingen vastgelegd. Deze gegevens worden persoonsgegevens genoemd.

10.1 Privacyverklaring

Het vastleggen en gebruik van deze persoonsgegevens wordt beperkt tot alleen die informatie die strikt noodzakelijk is voor het onderwijs en de begeleiding. Deze gegevens worden beveiligd opgeslagen en de toegang daartoe is beperkt.

CSG Liudger maakt ook gebruik van digitaal lesmateriaal. De leveranciers van dit materiaal ontvangen een beperkt aantal leerlinggegevens. Daarnaast zijn duidelijke afspraken met leveranciers over het gebruik van persoonsgegevens gemaakt om misbruik te voorkomen. Leerlinggegevens worden alleen gedeeld met andere organisaties als ouders daar toestemming voor hebben geven, tenzij uitwisseling verplicht is volgens de wet. In de privacyverklaring van CSG Liudger staat onder meer hoe CSG Liudger omgaat met persoonsgegevens en de beveiliging ervan. De privacyverklaring staat op www.csgliudger.nl/schoolgids.

Daarnaast deel CSG Liudger soms persoonsgegevens met andere organisaties binnen de EU. Voorbeelden zijn o.a. het Samenwerkingsverband passend onderwijs (SWV), de leerplichtambtenaar, de instellingsaccountant, de Inspectie van het Onderwijs, de gemeente en het ministerie van OCW (DUO) of scholen binnen een samenwerkingsverband. In veel gevallen is CSG Liudger wettelijk verplicht om persoonsgegevens met deze organisaties te delen of is er een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst staat beschreven hoe de gegevensbescherming is geregeld m.b.t. de leerlingen, ouders en personeelsleden van de andere school.

10.2 Functionaris gegevensbescherming

Er is een functionaris gegevensbescherming benoemd om toezicht te houden op de verwerking van persoonsgegevens en de naleving van de privacywetgeving. Deze functionaris is aangesloten bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De contactgegevens van de functionaris gegevensbescherming zijn:

Telefoonnummer: 030-8896575

E-mail: fg@csgliudger.nl

Vragen, tips of klachten: www.lumengroup.nl

10.3 Toestemmingsverklaring AVG

Om persoonsgegevens van leerlingen te gebruiken, moet CSG Liudger toestemming vragen van ouders (<16 jaar) en leerlingen (>16 jaar). CSG Liudger regelt deze toestemming via een digitale registratiemodule. Iedere ouder van een leerling <16 jaar en iedere leerling >16 jaar ontvangt een link naar deze module. De module bestaat uit vragen gericht op het gebruik van persoonsgegevens. Door het gebruik van een online module kunnen ouders en/of leerlingen de vragen altijd aanpassen en de toestemming intrekken of verlenen.

11. Beleid, protocollen en reglementen

11.1 Leerlingenstatuut

Een leerlingenstatuut is een overzicht van de rechten en plichten van een leerling en is in overleg met een vertegenwoordiging van leerlingen gemaakt. Het verschaft duidelijkheid over de rechtspositie van leerlingen. Het leerlingenstatuut staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

11.2 Beleid 18+

Volgens de wet is iemand die 18 jaar is meerderjarig en zelf bevoegd tot handelen. De betreffende leerling kan dan allerlei zaken, die voorheen door ouders gedaan werden (zoals rapporten tekenen en vrij vragen), voortaan zelf doen. Naast die rechten zijn er ook de plichten om bijdragen die voorheen door ouders betaald werden nu zelf te betalen. De school houdt zich aan de wettelijke regel van zelfstandigheid van rechten en plichten van deze meerderjarige leerlingen. Wil een leerling liever verder gaan op de oude voet (waarbij ouders de schoolzaken voor de leerling regelen), dan kan dat ook. Is dat laatste het geval, dan moet de leerling dat aan school laten weten door middel van een standaardbrief, die zowel door de leerling als door de ouders moet worden ondertekend. Deze brief wordt een maand voordat de leerling 18 jaar wordt verzonden. De verklaring blijft gedurende de rest van de schoolperiode van kracht.

11.3 Huis- en leefregels

Elk schoolgebouw is een leefgemeenschap waar dagelijks enkele honderden mensen met elkaar omgaan. Het spreekt vanzelf dat er bepaalde regels zijn waar iedereen zich aan moet houden. Dat zijn om te beginnen gewone regels van fatsoen, waaronder: taalgebruik, netheid in lokalen, gangen, kantine en andere ruimten en het respectvol omgaan met elkaar. Ook zijn er leefregels om op school voor iedereen een sfeer van veiligheid en redelijkheid te scheppen. De leefregels staan beschreven in de kernwaarden van CSG Liudger. De kernwaarden staan op www.csqliudger.nl/schoolgids.

11.4 Protocol social media

Socialmedia is de verzamelnaam voor online platforms waar de gebruikers, zonder of met minimale tussenkomst van een professionele redactie, de inhoud verzorgen. Onder de noemer sociale media worden onder andere weblogs of blogs, WhatsApp, videosites als YouTube en sociale netwerken als Facebook, Twitter, LinkedIn, Snapchat, Tik Tok en Instagram geschaard. Via deze media worden verhalen, kennis, ervaringen en beeld en/of geluidmateriaal gedeeld. CSG Liudger vindt het noodzakelijk dat haar medewerkers, leerlingen, ouders/verzorgers en andere betrokken verantwoord omgaan met sociale media en heeft een protocol opgesteld om een ieder die bij CSG Liudger betrokken is of zich daarbij betrokken voelt daarvoor richtlijnen te geven. Het protocol Social Media staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

11.5 Klachtenregeling

Voorkomen is beter dan genezen, maar de praktijk leert: waar samen gewerkt wordt, gaan dingen soms niet naar wens. CSG Liudger vindt het belangrijk dat klachten vroegtijdig kenbaar worden gemaakt. Klachten kunnen gemeld worden bij de mentor/coach. De ervaring leert dat voor de meeste klachten/bezwaren door goed overleg een oplossing kan worden gevonden.

Wanneer dat niet lukt, wordt de teamleider ingeschakeld en in de laatste instantie de locatiedirecteur. Komen de betrokken partijen er niet uit, dan kan - via het College van Bestuur - een klacht worden ingediend bij de interne klachtencommissie. Ten slotte staat altijd de mogelijkheid open om een klacht bij de externe landelijke klachtencommissie in te dienen. De contactgegevens en klachtenregeling staan op www.csqliudger.nl/schoolgids.

11.6 Verzekeringen en aansprakelijkheid

Schoolongevallenverzekering

Op grond van de ongevallenverzekering is iedereen die betrokken is bij schoolactiviteiten (leerlingen, personeel en vrijwilligers) verzekerd. De verzekering geeft recht op (beperkte) uitkering wanneer een ongeval tot blijvende invaliditeit leidt. Ook zijn de geneeskundige en tandheelkundige kosten voor een deel meeverzekerd, voor zover de eigen verzekering geen dekking biedt. Materiële schade (zoals een kapotte bril of fiets) valt niet onder de dekking. De belangrijkste verzekerde bedragen zijn:

- € 1.000,- voor kosten van geneeskundige behandeling
- € 1.000,- voor kosten van tandheelkundige hulp
- € 2.500,- uitkering bij overlijden
- € 25.000,- uitkering bij blijvende invaliditeit

Reisverzekering

CSG Liudger heeft een doorlopende reisverzekering afgesloten voor buitenlandse schoolreizen. Hierbij worden waar nodig vergoedingen verstrekt (tot een bepaald maximum) bij verlies, diefstal van of schade aan eigendommen.

Aansprakelijkheid en schade

Tijdens een schooljaar gebeurt het soms, dat er schade wordt toegebracht aan eigendommen van de school of aan een medeleerling. Als deze schade opzettelijk of door onvoorzichtigheid wordt aangericht, moet deze betaald worden. Kinderen van veertien jaar of ouder zijn persoonlijk aansprakelijk indien zij schade aan derden toebrengen. Kinderen jonger dan veertien kunnen zelf niet aansprakelijk worden gesteld voor schade aan derden. Ouders zijn dan aansprakelijk. Het is voor ouders van belang dat zij een aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren hebben afgesloten. De meeste verzekeringen dekken ook de aansprakelijkheid van de inwonende kinderen. Let u erop in hoeverre daar beperkingen aan zijn gesteld?

Het kan ook voorkomen dat “de school” schade veroorzaakt en dus aansprakelijk is. CSG Liudger heeft daartoe een verzekering afgesloten. Het gaat daarbij om verwijtbare schade. De school is niet aansprakelijk voor vermissing of vernieling van eigendommen van leerlingen door medeleerlingen of anderen.

11.7 Beleid en protocollen veiligheid en ongewenst gedrag

Veiligheid

CSG Liudger streeft naar een - in alle opzichten - veilige school. Veiligheid één van de vier kernwaarden van CSG Liudger. Veiligheid betekent dat de leerling leert en leeft in een veilige (leer-)omgeving, waar hij of zij zich gekend voelt. CSG Liudger wil een scholengemeenschap zijn waar mensen tot hun recht komen en zich tegelijkertijd geborgen weten. In het veiligheidsbeleid van CSG Liudger staat de visie van de school op sociale en fysieke veiligheid. Hierbij wordt ingezet op preventie. Een voorbeeld hiervan is dat de school ter preventie (zonder aanleiding) kluisjes van leerlingen mag controleren op de aanwezigheid van wapens en verboden middelen. Het veiligheidsbeleid staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

Pestbeleid

CSG Liudger heeft een ‘protocol pesten’ opgesteld voor leerlingen, ouders en medewerkers. Het geeft het beleid van de school weer t.a.v. pesten. Het is onderdeel van het schoolveiligheidsbeleid en ook verbonden met andere onderdelen zoals het beleid t.a.v. schorsing en verwijdering van leerlingen en het beleid t.a.v. ongewenst gedrag. In het protocol staat wat onder pesten wordt verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak kan zijn op de verschillende locaties. Doel is het voorkomen en bestrijden van pesten en een duidelijke rolverdeling bij pestgedrag. Het protocol pesten staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

Protocol ongewenste omgangsvormen

Bij CSG Liudger wordt er alles aan gedaan om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag te voorkomen. In het protocol ongewenste omgangsvormen staan de richtlijnen voor de onderwerpen: seksueel intimiderend gedrag, discriminatie, agressie, geweld en pesten. In het protocol staat wat preventief gedaan wordt, hoe wordt omgegaan met incidenten en welke nazorg wordt geboden. Het protocol staat op www.csqliudger.nl/schoolgids.

Meldingsregeling ongewenst gedrag

CSG Liudger heeft een meldingsregeling machtsmisbruik. Hieronder vallen klachten over discriminatie, racisme, agressie, geweld, (seksuele) intimidatie en (cyber)pesten. Het gaat om situaties tussen leerlingen onderling en tussen leerling en personeel. In de meldingsregeling zijn bepalingen opgenomen over contactpersonen, vertrouwenspersonen en de klachtencommissie. CSG Liudger is voor de externe vertrouwenspersoon aangesloten bij GGD Fryslân. De externe vertrouwenspersoon handelt de klacht af volgens een vaste procedure, behandelt alle zaken strikt vertrouwelijk en is geen verantwoording schuldig aan de school. Hierdoor kan het kind en/of de ouder vrijuit spreken en een klacht voorleggen. Meer informatie staat op de website van [GGD Fryslân](#).

Meldcode huiselijk geweld of kindermishandeling

CSG Liudger is verantwoordelijk voor een goede kwaliteit van de begeleiding van haar leerlingen. Deze verantwoordelijkheid is zeker aan de orde in geval van begeleiding van leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarom is de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling vastgesteld, zodat de beroepskrachten die binnen de school werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. De meldcode huiselijke geweld en kindermishandeling staat op www.csgliudger.nl/schoolgids.

11.8 Verwijsindex

Hulpverleners en scholen werken samen aan de ondersteuning van leerlingen in de 'één kind één plan aanpak'. Om dit mogelijk te maken, koppelen ondersteuningscoördinatoren in de verwijsindex hun naam aan leerlingen die ondersteuning krijgen op school. Op die manier kunnen betrokken instanties contact met elkaar opnemen en samen een plan opstellen. Ouders en leerlingen worden altijd op de hoogte gebracht als dit gebeurt. CSG Liudger heeft duidelijke richtlijnen opgesteld wanneer een leerling gekoppeld wordt. Meer informatie staat op www.verwijsindexfryslan.nl.

Colofon

De Schoolgids 2021-2022 is een uitgave van Christelijke Scholengemeenschap Liudger te Drachten. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming van CSG Liudger.

Meer informatie:

Centrale diensten
Postbus 715
9200 AS Drachten
T. (0512) 30 5700
E. info@csgliudger.nl
www.csgliudger.nl

© 2021

